

Projekts

(Ministru kabineta

2010. gada _____ . _____

rīkojums Nr. _____)

**Latvijas Republikas elektronisko sakaru nozares politikas
pamatnostādnes 2011. - 2016. gadam
(informatīvā daļa)**

Rīga, 2010

Satura rādītājs

Izmantoto terminu un saīsinājumu skaidrojums.....	3
1. Situācijas raksturojums un problēmu formulējums, kuru risināšanai nepieciešams īstenot noteiktu valdības politiku.....	4
1.1. Situācijas raksturojums Latvijas elektronisko sakaru nozarē.....	4
1.2. Elektronisko sakaru nozares politikas īstenošanā iesaistītās institūcijas.....	24
1.3. Elektronisko sakaru nozares attīstības tendences Eiropas Savienībā.....	24
1.4. Normatīvā vide.....	30
1.5. 2004. - 2008. gada elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādnes noteiktie rīcības virzieni un to izpildes izvērtējums.....	32
2. Elektronisko sakaru nozares politikas mērķi un pamatprincipi.....	34
3. Rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai un esošo problēmu risināšanai.....	35
4. Turpmākās rīcības plānojums.....	41
5. Politikas rezultāti, darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji to sasniegšanai.....	44
6. Ietekmes uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem novērtējums.....	47
7. Pārskatu sniegšanas un novērtēšanas kārtība.....	47
8. Pamatnostādņu sasaiste ar plānošanas reģionu attīstības programmās un stratēģijās noteiktajām prioritātēm.....	47
Pielikums.....	49

Izmantoto terminu un saīsinājumu skaidrojums

3G	Trešās paaudzes mobilo sakaru sistēmas.
CEPT	Eiropas Pasta un telekomunikāciju administrāciju konference.
Ciparu dividende	Frekvenču spektra ekonomija, kas varētu izveidoties UHF (470 - 862 MHz) frekvenču joslā pēc pārejas uz ciparu televīziju un analogās televīzijas pārtraukšanas.
DSL	Ciparu abonentlīnija.
eCall	Eiropas Komisijas īstenotās iniciatīvas „eSafety” ietvaros, sākot ar 2010.gada nogali, Eiropas Savienībā ražotajām jaunajām automašīnām kā standarta izvēles iespēja tiks piedāvāta iebūvēta eCall ierīce, kas, automašīnai ciešot ceļu satiksmes negadījumā, spēs raidīt signālu ar minimālo datu kopumu (ziņām par ceļu satiksmes negadījumu) uz tuvāko neatliekamās palīdzības dienestu.
EK	Eiropas Komisija.
ES	Eiropas Savienība.
eSafety	Eiropas Komisijas satiksmes drošības iniciatīva.
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds.
ETSI	Eiropas Telekomunikāciju standartu institūts.
HDTV	Augstas izšķirtspējas televīzija. HDTV signālu pārraida digitāli.
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.
ITU	Starptautiskā Telekomunikāciju savienība.
MK	Ministru kabinets.
MMDS	Daudzkanālu daudzpunktu sadalīšanas sistēma.
Platjosla	Datu pārraide datoru tīklos, izmantojot frekvenčdales multipleksēšanu. ¹
RAPLM	Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija.
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.
UHF	Radiofrekvence elektromagnētisko frekvenču joslā no 300 MHz līdz 3 GHz (= 3000 MHz).
UMTS	Universālā mobilo telesakaru sistēma.
VAS ESD	Valsts akciju sabiedrība „Elektronisko sakaru direkcija”.
VAS LVRTC	Valsts akciju sabiedrība „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”.
VAS VITA	Valsts akciju sabiedrība „Valsts informācijas tīkla aģentūra”.
VPEST	Valsts privātais elektronisko sakaru tīkls.

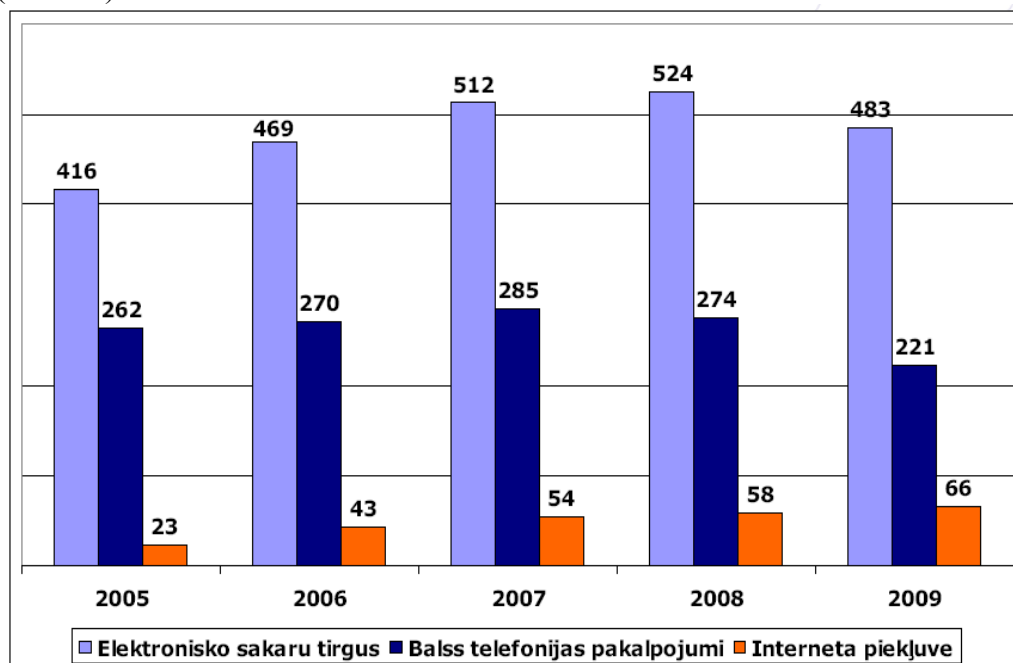
¹ EK par platjoslas minimālo ātrumu pieņem 144 Kbit/s, pamata platjoslas (*basic broadband*) ātrums – 2 Mbit/s, augsta ātruma platjosla – 30 Mbit/s un ļoti augsta ātruma platjosla – 100 Mbit/s.

1. Situācijas raksturojums un problēmu formulējums, kuru risināšanai nepieciešams īstenot noteiktu valdības politiku

1.1. Situācijas raksturojums Latvijas elektronisko sakaru nozarē

Regulējošā vide

Lai arī līdz šim elektroniskie sakari ir viena no visstraujāk augošajām nozarēm, ekonomiskās situācijas izmaiņas valstī ir ieviesušas korekcijas arī nozares pieauguma tempa rādītājos (1. attēls).

1. attēls. Ieņēmumu apjoms elektronisko sakaru nozarē no elektronisko sakaru lietotājiem nodrošinātajiem elektronisko sakaru pakalpojumiem (milj. latu)²

Kopējais investīciju apjoms nozarē 2008.gadā sasniedza 70 miljonus latu.³ Saskaņā ar SPRK datiem līdz 2010.gada 1.janvārim reģistrēti 605 elektronisko sakaru komersanti un, lai gan komersantu skaita pieauguma temps ir samazinājies, kopējais komersantu skaits joprojām turpina pieaugt (1.tabula).

1.tabula

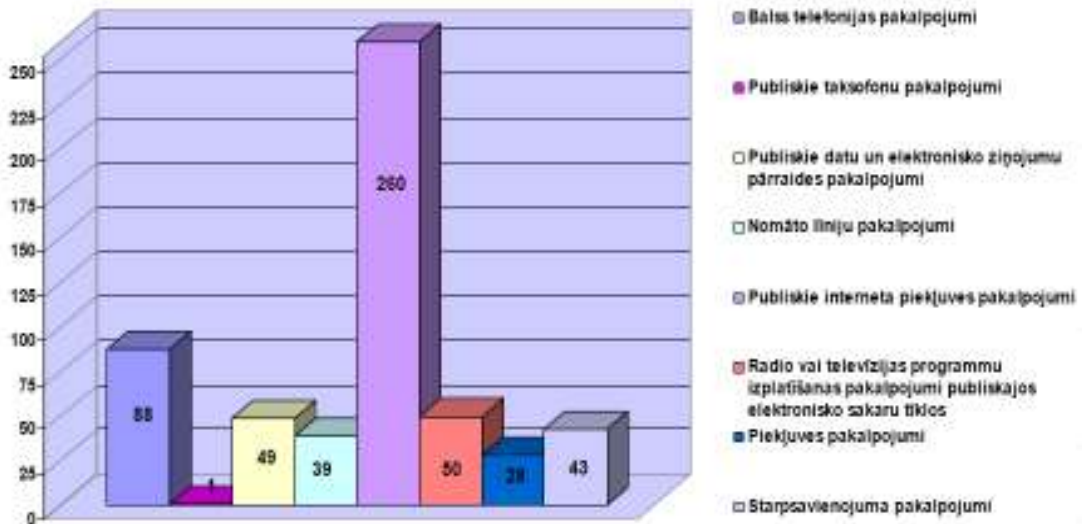
Datums	SPRK reģistrēto elektronisko sakaru komersantu skaits ⁴
01.01.2004.	199
01.01.2005.	319 (+ 120)
01.01.2006.	381 (+ 62)
01.01.2007.	456 (+ 75)
01.01.2008.	505 (+ 49)
01.01.2009.	558 (+ 53)
01.01.2010.	605 (+ 47)

² SPRK dati.

³ Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Progress Report on the single European electronic communications market (15th report) COM (2010) 253.

⁴ SPRK dati.

Vairums elektronisko sakaru komersantu nodarbojas ar publisko interneta piekļuves pakalpojumu sniegšanu, otrajā vietā atstājot balss telefonijas pakalpojumus, pārējiem elektronisko sakaru pakalpojumiem sadaloties līdzvērtīgi, izņemot publisko taksofonu pakalpojumus, ko sniedz viens elektronisko sakaru komersants (2. attēls).

2. attēls. Elektronisko sakaru komersantu sadalījums pa sniegtajiem pakalpojumu veidiem uz 01.01.2010.⁵

SPRK, veicot elektronisko sakaru nozares tirgus analīzi, ir noteikusi komersantus, kuriem katrā konkrētajā tirgū ir atzīta būtiska ietekme. 2007.gadā stājās spēkā 17 lēmumi⁶ par būtisku ietekmi elektronisko sakaru tirgos. Lēmumos ir arī noteiktas saistības, kuras ierobežo komersanta ar būtisku ietekmi iespēju ļaunprātīgi izmantot savu būtisko ietekmi. Līdz ar lēmumu par būtisku ietekmi stāšanos spēkā, tika uzsākta komersantiem ar būtisku ietekmi noteikto saistību izpildes uzraudzība.

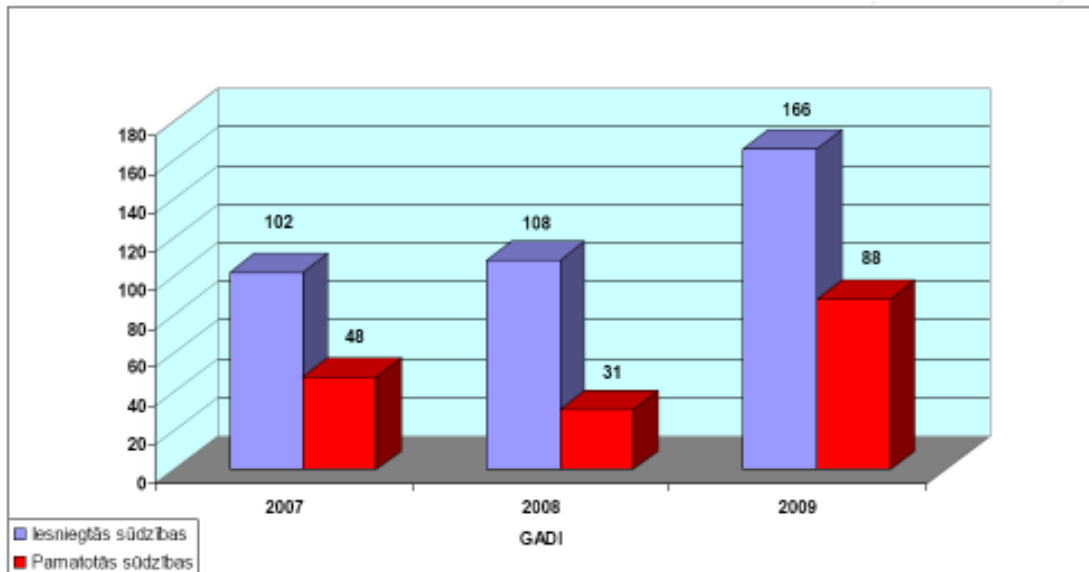
2008.gadā SPRK uzsāka elektronisko sakaru tirgus analīzes 2.kārtu ar mērķi apzināt vai tirgū nav notikušas būtiskas pārmaiņas, kuras var ietekmēt iepriekš tirgū noteikto regulējumu, kā arī pārbaudīt iepriekš noteiktā regulējuma efektivitāti. 2010.gadā tiek plānota elektronisko sakaru tirgus analīzes 2.kārtas pabeigšana un sagatavošanās 3.kārtas analīzei. SPRK plāno tirgus analīzes 3. kārtu noslēgt 2012. gada 2. ceturksnī. Tirgus analīzes pasākumu ietvaros tika radīti priekšnoteikumi savienojumu pabeigšanas tarifu ievērojamam samazinājumam turpmāko gadu laikā. Savienojumu pabeigšanas tarifu samazinājums atstās būtisku iespaidu uz galapatērētājiem nodrošināto pakalpojumu tarifu līmeni.⁷

SPRK uzrauga elektronisko sakaru komersantu sniegto elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitāti un informē par to sabiedrību. Mērījumus pakalpojumu kvalitātes vērtējuma iegūšanai veic gan SPRK, gan paši komersanti, atkarībā no SPRK noteikto pakalpojumu kvalitātes prasību nosacījumiem. Reizi gadā elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes rādītāji tiek apkopoti Elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes pārskatā (3., 4.attēls).

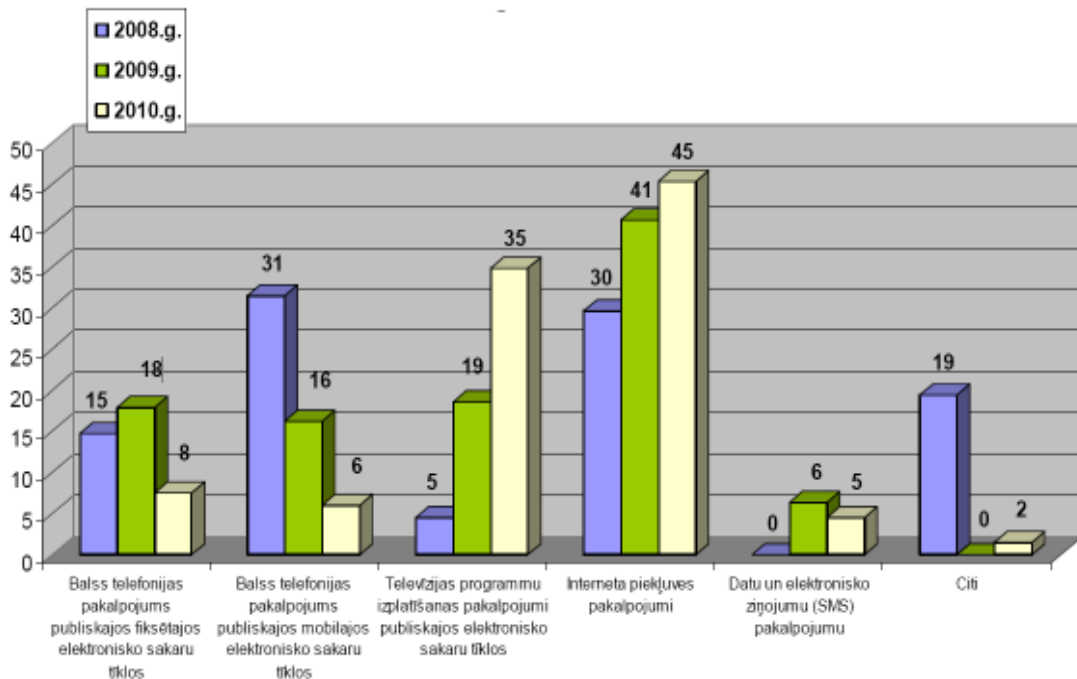
⁵ SPRK dati.

⁶ SPRK 2007.gada publiskais pārskats.

⁷ SPRK 2009.gada publiskais pārskats.

3.attēls. SPRK iesniegto un pamatoto sūdzību skaita dinamika 2007. – 2009.g.⁸

4.attēls. Sūdzību procentuālais sadalījums pa pakalpojumu veidiem 2008., 2009. un 2010.gadā līdz 16.04.⁹

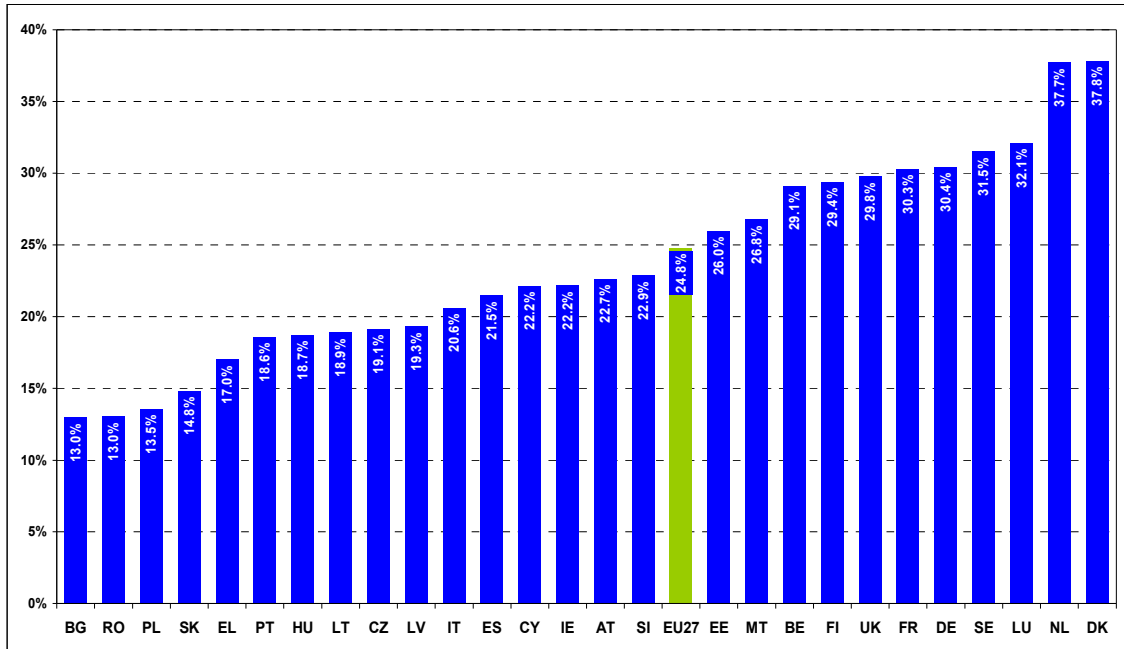
2010.gada sākumā EK ir aicinājusi SPRK pārskatīt aprēķināšanas kārtību savienojuma pabeigšanas tarifiem fiksētajā un mobilajā tīklā, tādējādi samazinot zvanu izmaksas patērētājiem. Šobrīd vēl ir saskatāms SPRK potenciāls un iespējas Elektronisko sakaru likumā noteiktās kompetences ietvaros veicināt godīgu konkurenci un savstarpējo līdzvērtību starp elektronisko sakaru komersantiem.

⁸ SPRK dati.

⁹ SPRK dati.

Platjoslas pieejamība

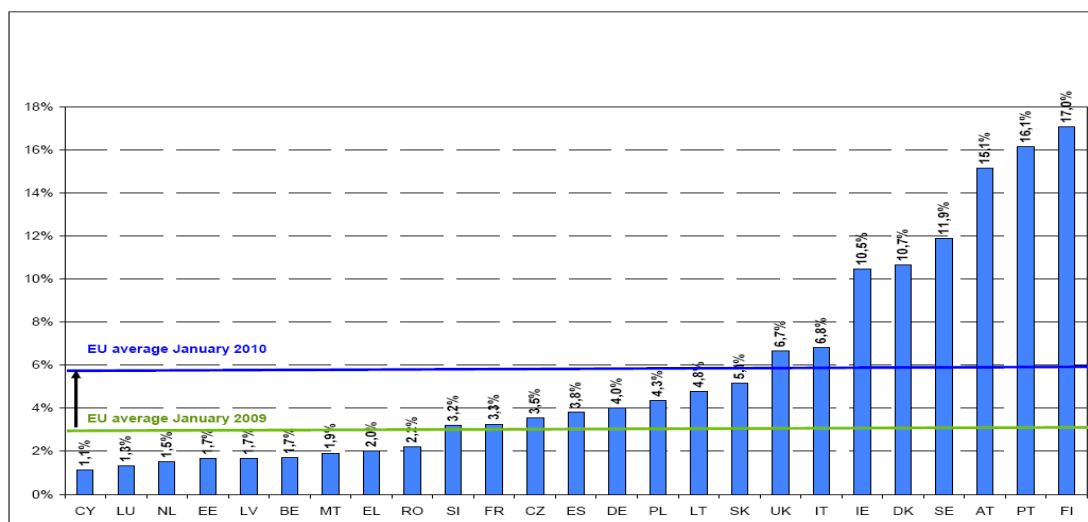
Saskaņā ar EK Sakaru komitejas datiem¹⁰ 2010. gada janvārī fiksētās platjoslas pieslēgumu skaits uz 100 iedzīvotājiem Latvijā bija 19.3% (5.attēls), salīdzinot ar 17.4% 2009.gadā un 15 % 2008.gadā.

5.attēls. Platjoslas pieslēgumu skaits uz 100 iedzīvotājiem Eiropas Savienībā 2010.gada janvārī

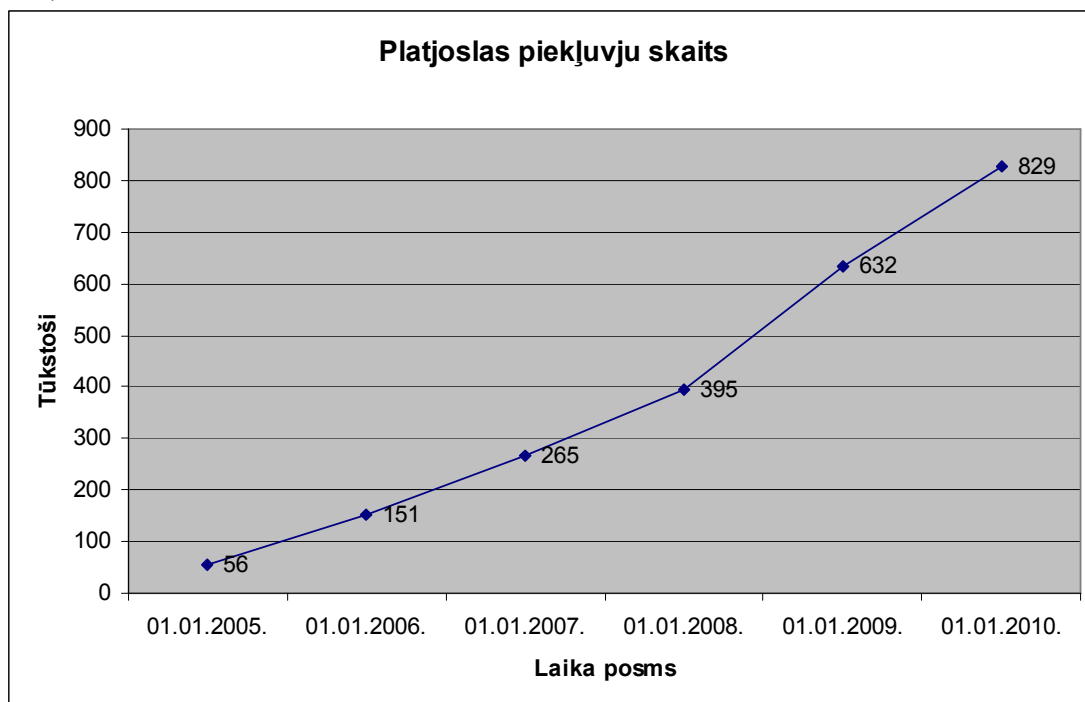
Mobilās platjoslas pieslēgumu skaits uz 100 iedzīvotājiem 2009.gadā bija 8%, kas ir zemāks nekā vidēji Eiropā (13%). Latvijā ir viens no zemākajiem rādītājiem tādu mobilās platjoslas lietotāju skaitam uz 100 iedzīvotājiem, kuri, izmantojot kartes, modēmus u.c. iekārtas, lieto mobilo internetu portatīvajos datoros – 1,7 % , vidēji Eiropā – 5,2% 2010.gada janvārī, salīdzinot ar 0.4% 2009.gada janvārī, kad vidēji Eiropā šis rādītājs bija 2.8% (6.attēls).

¹⁰ Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Progress Report on the single European electronic communications market (15th report) COM (2010) 253.

6.attēls. Mobilās platjoslas lietotāju, kuri izmanto kartes/modēmus un citas iekārtas, skaits uz 100 iedzīvotājiem (%)¹¹

Saskaņā ar SPRK datiem platjoslu piekļuvju skaitam Latvijā ir tendence pieaugt (7.attēls).

7. attēls. Platjoslas piekļuvju skaits laika posmā no 2005.gada līdz 2010.gadam (izteikts tūkstošos).¹²

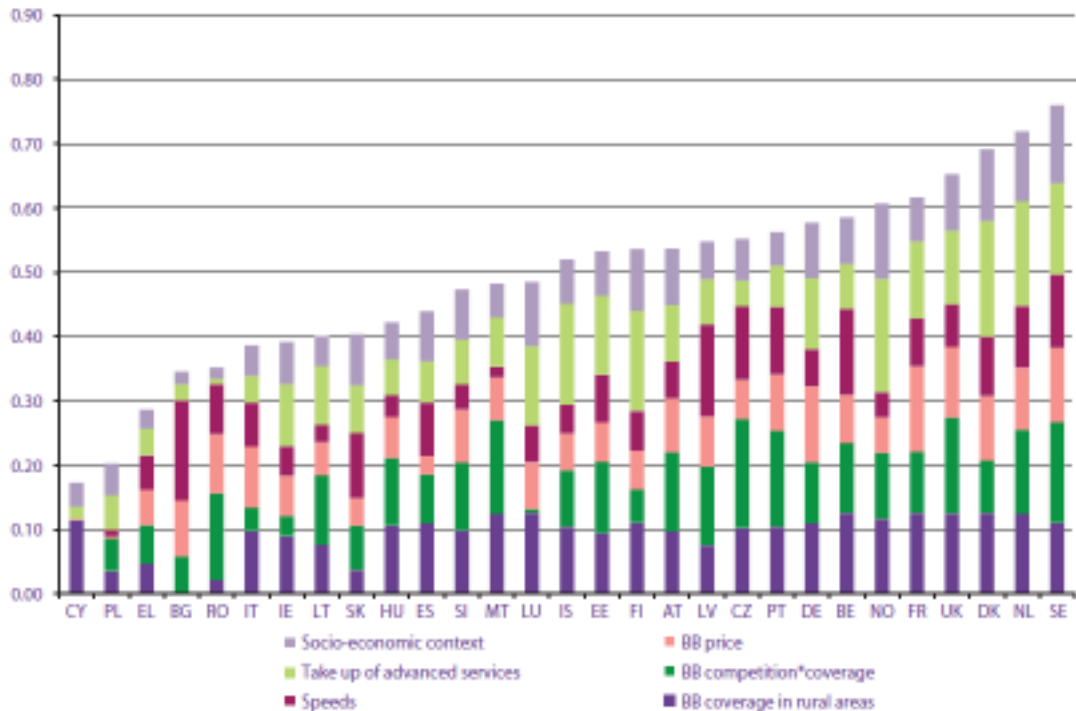
Latvijas *Broadband Performance Index* (ietver platjoslas pārklājumu, konkurenci, ātrumu, cenu un sociāli-ekonomiskos apstākļus) līmenis 2009.gada 3.jūlijā¹³ bija ~0,54, kas

¹¹ Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Progress Report on the single European electronic communications market (15th report) COM (2010) 253.

¹² SPRK dati.

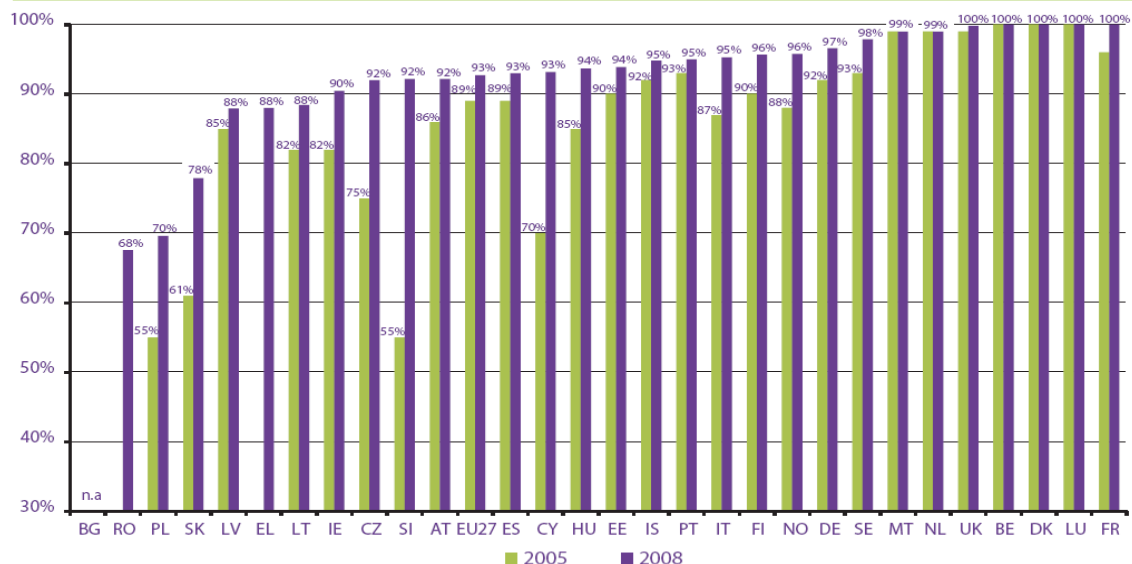
¹³ EK par platjoslas minimālo ātrumu pieņem 144 Kbit/s.

ierindo Latviju 11. vietā sarakstā, ko veido ES valstis, Norvēģija un Īslande (2008. gadā Latvijai BPI bija 0,4 un ierindojās 19. vietā šajā sarakstā)¹⁴ (8.attēls).

8. attēls. Broadband Performance Index 2009.gada 3.jūlijā ES valstīs un Norvēģijā, Īslandē

DSL ir visizplatītākā platjoslas piekļuves tehnoloģija ES, 2008.gadā tā veidoja 93% pārklājumu no kopējā iedzīvotāju skaita. Latvijā 2009.gadā kopējais DSL pārklājums sasniedza 89%, bet lauku apvidos – 67%¹⁵, salīdzinot ar 2008.gadu, kad kopējais DSL pārklājums sasniedza 88%, bet lauku apvidos – 68% (9., 10.attēls)¹⁶.

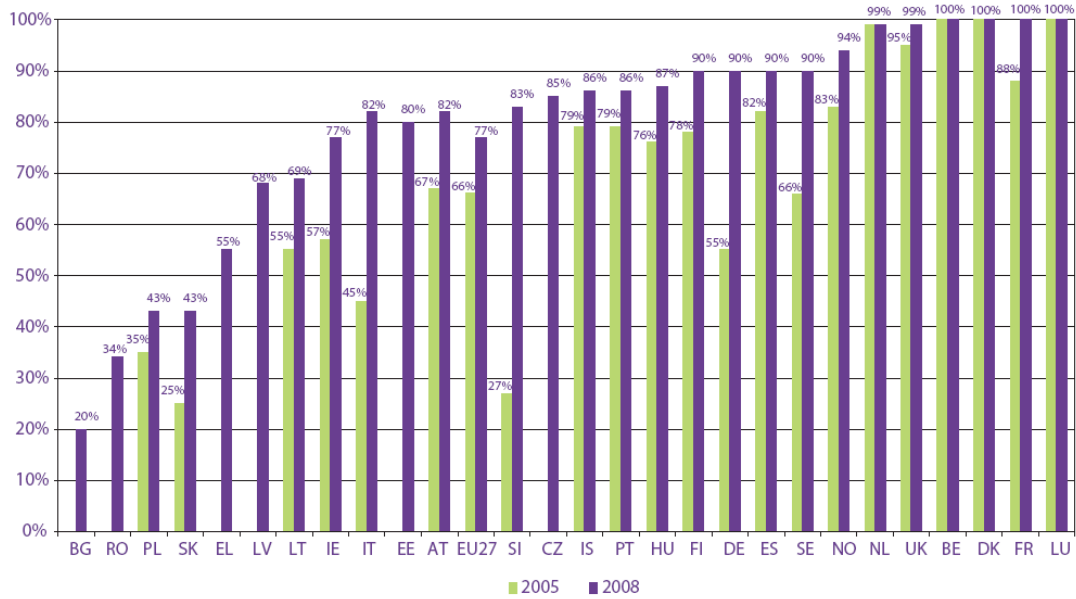
Source: IDATE⁷

9.attēls. DSL nacionālā pārklājuma pieaugums ES, 2005 – 2008 (% no kopējā iedzīvotāju skaita).

¹⁴ „Europe’s Digital Competitiveness Report Main achievements of the i2010 strategy 2005-2009”.

¹⁵ Commission staff working document Europe’s Digital Competitiveness Report ICT Country profiles Vol.II SEC(2010) 627 final.

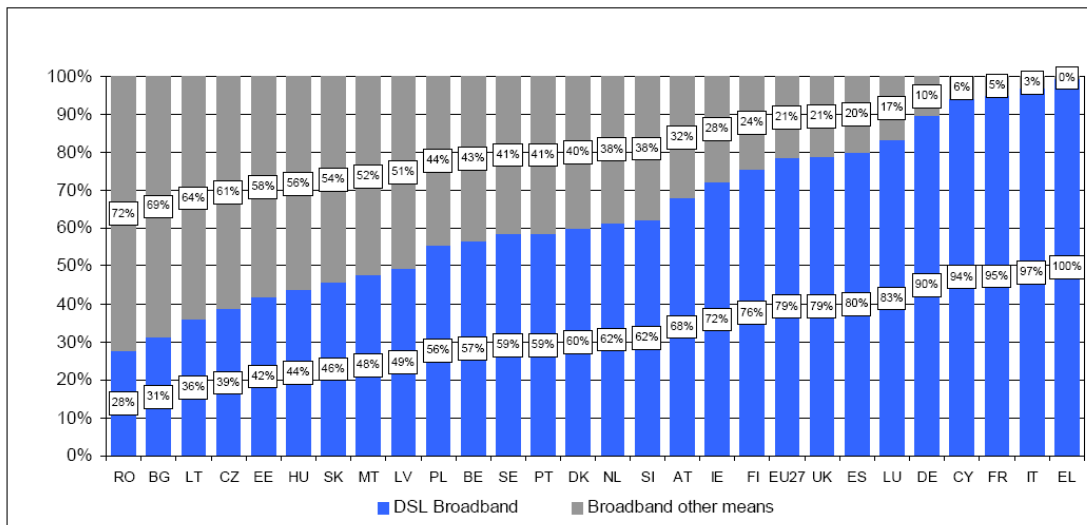
¹⁶ „Europe’s Digital Competitiveness Report Main achievements of the i2010 strategy 2005-2009”.

Source: IDATE

10.attēls. DSL nacionālā pārklājuma pieaugums ES lauku apvidos, 2005 – 2008 (% no kopējā iedzīvotāju skaita).

No visām platjoslas piekļuves tehnoloģijām Latvijā DSL daļa 2010.gada janvārī bija 49% (11.attēls).

11.attēls. Fiksētās platjoslas piekļuves sadalījums pēc izmantotās tehnoloģijas¹⁷

Lai veicinātu iespējas lauku apvidos Latvijā saņemt platjoslas piekļuvi internetam, 2006.-2008.gadā tika realizēts ERAF projekts „Platjoslu sakaru infrastruktūras attīstība lauku apvidos”. Šī projekta rezultātā visā Latvijas teritorijā ir nodrošināta iespēja komersantam saņemt platjoslas pieslēgumu (garantētie ātrumi komersantam - 256/128 Kbit/s, lietotājam – 256/128 Kbit/s / n¹⁸), izmantojot bezvadu tehnoloģiju. Platjoslu tīkla izveidē ir ieguldīti 15

¹⁷ Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Progress Report on the single European electronic communications market (15th report) COM (2010) 253.

¹⁸ Vienlaicīgi internetu lietojošo lietotāju skaits.

miljoni latu, no tiem 3 015 717,26 latu ir ERAF līdzfinansējums un 1 729 011,24 latu (no kuriem 1 005 239,09 attiecināmās izmaksas un 723 772,15 neattiecināmās izmaksas) no valsts budžeta līdzekļiem.

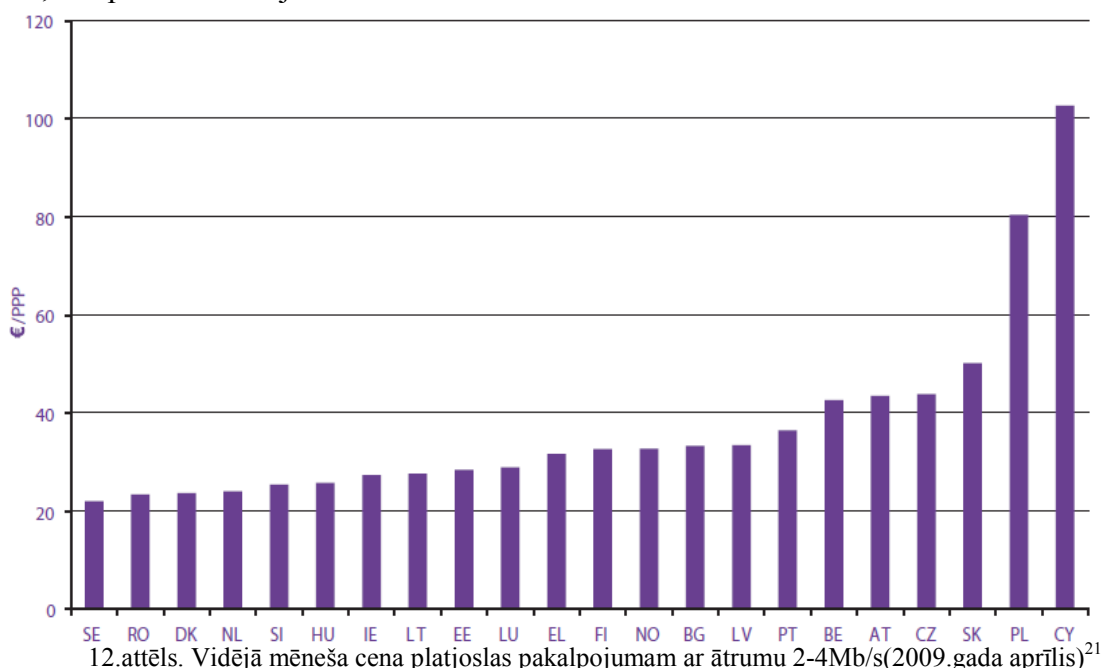
Ārpus blīvi apdzīvotām teritorijām komersantiem ir ekonomiski neizdevīgi nodrošināt fiksēto piekļuvi internetam, tāpēc komersanti piekļuvi parasti nodrošina ar bezvadu tehnoloģijām.

Latvija paredzējusi līdz 2011. gadam sniegt atbalstu (t.sk. ar ERAF līdzfinansējumu) piekļuvei augstas kvalitātes elektronisko sakaru tīkliem visā Latvijas teritorijā, lai straujāk mazinātu ciparu plaisu (*digital gap*). EK ir atzinusi, ka tās dalībvalstu stratēģijas, kuru mērķis ir mazināt ciparu plaisu, sāk atmaksāties, tomēr, lai to padarītu vēl šaurāku, ir jāturpina rīkoties¹⁹.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datu bāzes informāciju, platjoslu interneta pieslēgums 2006.gadā bija 33% uzņēmumu, bet 2008.gadā – 39.3% uzņēmumu. Latvija 2008.un 2009.gadā ir 23.vietā starp ES dalībvalstīm ar tikai 62% uzņēmumu, kam pieejams fiksētais platjoslas interneta pieslēgums ar ātrumu virs 512Kb/s.²⁰

Iedzīvotāju un komersantu piekļuve internetam ir ierobežota galvenokārt divu iemeslu dēļ: sabiedrībā joprojām ir nepietiekams zināšanu līmenis un piedāvājums par IKT izmantošanas iespējām komercdarbībā un sadzīvē; iedzīvotāju un komersantu maksātspēja lauku teritorijās ir pārāk zema, lai elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji varētu nodrošināt kvalitatīvu datu pārraides infrastruktūru par pieņemamu cenu.

Platjoslas pakalpojumam ar lejupielādes ātrumu no 2Mb/s līdz 4Mb/s vidējā cena ES pakāpeniski ir samazinājusies no apmēram 52 eiro mēnesī 2007. gada aprīlī, 37 eiro mēnesī 2008.gada aprīlī līdz 29 eiro mēnesī 2009.gada aprīlī. Latvijā vidējā abonēšanas cena ir augstāka (12.attēls). Šo atšķirību galvenokārt veido platjoslas interneta cenas mazapdzīvotos apvidos, kas palielina vidējo cenu līmeni.

¹⁹ Eiropas Komisijas Progresā ziņojums par vienoto Eiropas elektronisko sakaru tirgu 2008. gadā (14.ziņojums) COM(2009) 140 galīgā redakcija.

²⁰ „Europe’s Digital Competitiveness Report Main achievements of the i2010 strategy 2005-2009”.

²¹ „Europe’s Digital Competitiveness Report Main achievements of the i2010 strategy 2005-2009”, €/PPP (Eiropa/Purchasing Power Parity- pirktspējas paritāte).

Problēmas:

(1) Galalietotājiem ir ierobežota vai nav iespējama piekļuve internetam. Platjoslu tehnoloģiju ieviešana mazāk apdzīvotās teritorijās ir saistīta ar divām galvenajām problēmām:

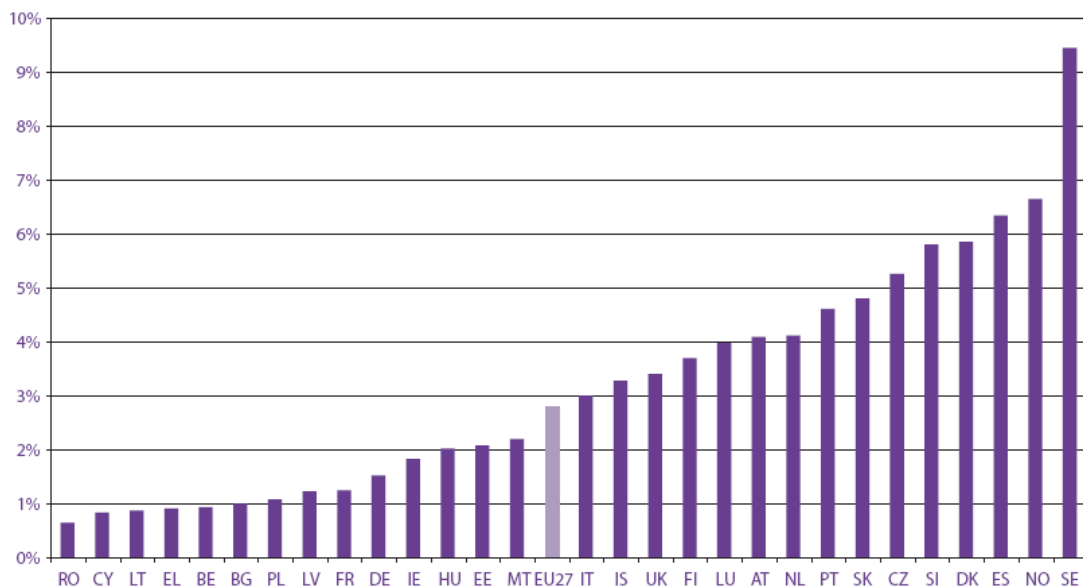
- pieslēguma punktu (mājsaimniecību) izvietojums plašā ģeogrāfiskā apvidū nozīmē lielākas sākotnējās investīcijas tīkla attīstīšanā nekā blīvi apdzīvotās teritorijās (pilsētās);
- mazāk apdzīvotās teritorijās lietotāju blīvums ir mazs, kas rada augstas izmaksas uz katru platjoslas pieslēgumu un iedzīvotāju zemā maksātspēja nespēj segt pakalpojumu nodrošināšanas faktiskos izdevumus. Rezultātā elektronisko sakaru komersanti ir mazāk ieinteresēti platjoslas tīklu attīstīšanā šajās teritorijās.

(2) ES statistikas datu uzskaitē atšķiras no nacionālās statistikas datu uzskaites, līdz ar to pieejamā informācija par notiekošo elektronisko sakaru nozarē nav salīdzināma.

Mobilie un fiksētie telefonsakari

Latvijas mobilā interneta klientu skaits palielinās ļoti strauji. Interese par mobilo internetu ir gan no fiziskām, gan juridiskām personām. Pēdējo vidū ir tirdzniecības uzņēmumi, farmācijas kompānijas, reklāmas aģentūras, būvniecības kompānijas u.c.

Attiecībā uz investīcijām mobilajos sakaros, nozīmīga ir 3G mobilo sakaru attīstība platjoslu tīklu konkurences veicināšanai, īpaši lauku apvidos (13.attēls).

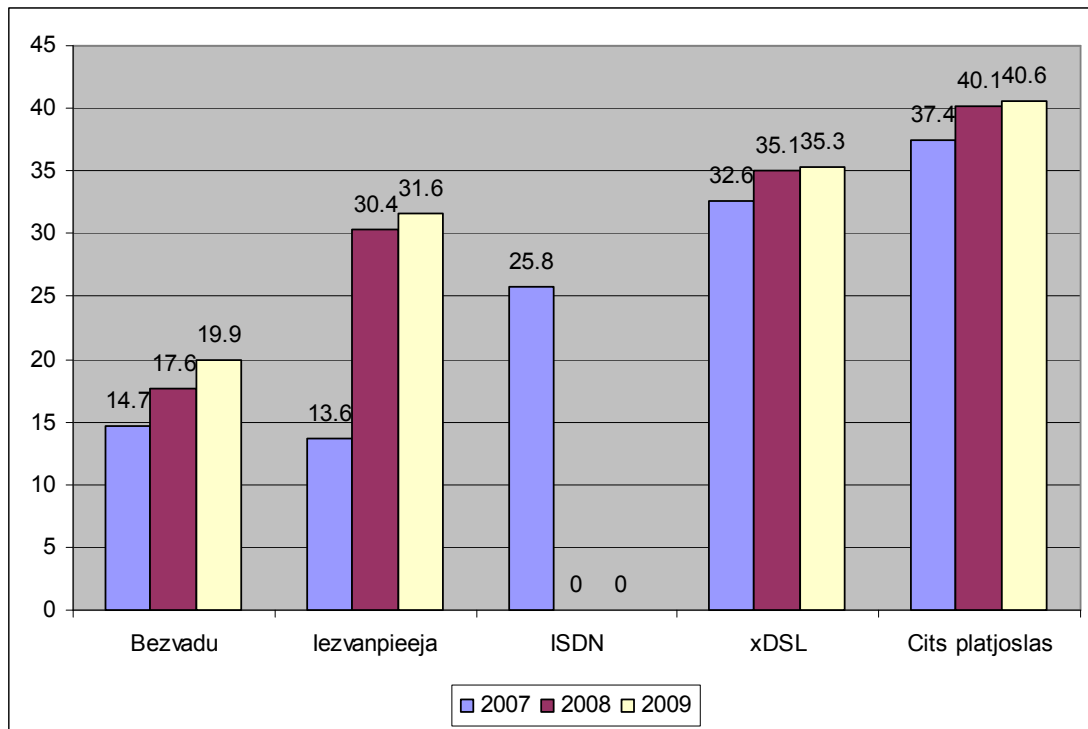

Source: Eurostat Community Survey on ICT Usage by Households and by Individuals.

13.attēls. Iedzīvotāju skaits (%), kas lieto mobilo tālruni UMTS (3G) sistēmā, lai piekļūtu internetam (2008)²²

²² „Europe’s Digital Competitiveness Report Main achievements of the i2010 strategy 2005-2009”, €/PPP (Eiropa/Purchasing Power Parity- pirktspējas paritāte).

Kā redzams attēlā Nr.14, arī fiksētie sakari joprojām tiek plaši pielietoti.

14.attēls. Interneta pieslēgumu veidi* uzņēmumos (ar darbinieku skaitu 10 un vairāk) gada sākumā (% no internetu lietojošo uzņēmumu kopskaita attiecīgajā grupā)²³

*Sākot ar 2008.gadu iezvanpieejas un ISDN pieslēgumi tika apvienoti vienā kategorijā.

Zvanītāja atrašanās vietas datu pieejamība neatliekamajiem dienestiem

Raksturojot esošo situāciju elektronisko sakaru nozarē, jāatzīmē, ka, izpildot Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 7.marta Direktīvā Nr.2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (universālā pakalpojuma direktīva)²⁴ (turpmāk – Direktīva Nr.2002/22/EK) noteikto, Latvijā kopš 2007.gada operatīvajiem dienestiem ir pieejama numuru „01”, „02”, „03”, „04” vai „112” izsaukēja no publiskajiem fiksētajiem un publiskajiem mobilajiem telefonu tīkliem atrašanās vieta. Investīcijas speciālo iekārtu un programmatūru iegādē veica mobilo sakaru operatori. Šobrīd investīcijas vienotas numura „112” tehnoloģiskās platformas izveidē jāveic valstij, lai būtiski pilnveidotu numura „112” izsaukumu apstrādi, papildinātu izsaukēja atrašanās vietas noteikšanas iespējas un ieviestu EK iniciētās aktivitātes *eSafety*²⁵ ietvaros.

Latvijā vēl līdz šim nav ieviests labākais iespējamais tehniskais risinājums Eiropas vienotā neatliekamās palīdzības numura „112” izsaukumu apstrādes nodrošināšanai. EK īstenotās iniciatīvas *eSafety* ietvaros, sākot ar 2010. gada nogali, ES ražotajām jaunajām automašīnām kā standarta izvēles iespēja tiks piedāvāta iebūvēta *eCall* ierīce, kas, automašīnai ciešot ceļu satiksmes negadījumā, spēs raidīt signālu ar minimālo datu kopumu uz tuvāko neatliekamās palīdzības dienestu. Šī iniciatīva ir loģisks turpinājums Eiropas vienotā neatliekamās palīdzības dienesta numura „112” ieviešanai un izsaukēja atrašanās

²³ Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 7.marta Direktīvā Nr.2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (universālā pakalpojuma direktīva), OV L 108, 24.4.2002.

²⁵ http://ec.europa.eu/information_society/activities/esafety/index_en.htm

vietas datu noteikšanai. Arī Latvija, parakstot saprašanās memorandu, pievienosies tām ES dalībvalstīm, kas parāda savu labo gribu un domā par iedzīvotāju drošību.

eCall sistēma Latvijā tiks ieviesta atbilstoši ES prasībām un apstiprinātiem standartiem. Pašlaik EK apsver iespēju pieņemt jaunus regulatīvus pasākumus, lai Eiropā padarītu *eCall* sistēmu par standarta aprīkojumu visos jaunajos transportlīdzekļos ar tipa apstiprinājumu. Veids, kā nodrošināt šo datu uztveršanu un tālāku nodošanu attiecīgajam dienestam, ir VAS ESD atrašanās vietas informācijas datu bāzes izmantošana, kura attiecīgi papildināma ar jaunu funkciju.

EK uzsvēr nepieciešamību dalībvalstīm veikt īpašus pasākumus, lai nodrošinātu, ka neatliekamās palīdzības dienesti, tostarp numurs „112”, ir vienlīdz pieejami arī tiešajiem lietotājiem, kas ir personas ar invaliditāti, jo īpaši nedzirdīgajiem, vājdzirdīgajiem, cilvēkiem ar runas defektiem un lietotājiem, kas vienlaikus ir nedzirdīgi un neredzīgi. Šādi pasākumi varētu ietvert īpašu gala iekārtu nodrošināšanu vājdzirdīgajiem lietotājiem, teksta telefonijas pakalpojumus vai citas īpašas iekārtas.

Kopš 2010.gada 8.marta Latvijā arī numuri “110” un “113” ir rezervēti attiecīgi ārkārtas situāciju dienesta un neatliekamās medicīnas palīdzības dienesta vajadzībām.

Problēma:

(3) Latvija nav tehniski sagatavojusies *eCall* pakalpojuma ieviešanai un „112” nav iespējams sasniegt personām ar runas traucējumiem, piemēram, nosūtot īsziņu vai citā veidā.

Ierobežotie resursi

Lai novērstu EK ierosinātās pārkāpuma procedūras lietā Nr. 2008/2257 minēto pārkāpumu par regulējošo funkciju atdalīšanu no darbībām, kas saistītas ar īpašumtiesībām vai kontroli pār elektronisko sakaru uzņēmumiem, tiks veiktas izmaiņas tiesiskajā regulējumā, nosakot, ka turpmāk regulējošās funkcijas numerācijas un radiofrekvenču resursu pārvaldībā tiks veiktas vienkopus, proti, RAPLM un VAS ESD kompetencē esošās regulējošās funkcijas tiks nodotas SPRK.

Koplietošanas radiofrekvenču spektra diapazoni (2.4 GHz un 5.4 GHz), kas ir paredzēti platjoslas datu pārraides sistēmām, bieži netiek izmantoti atbilstoši Nacionālā radiofrekvenču plānā²⁶ noteiktajiem parametriem, vai arī lietotāju skaits pārsniedz šo diapazonu kapacitāti. Saņemot sūdzību par traucējumiem, VAS ESD speciālisti pēc noteikta laika ierodas notikuma vietā un veic mērījumus. Konstatējot pārkāpumu, attiecīgajam komersantam jāsamazina iekārtu darbības jauda, taču pēc neilga laika perioda situācija atkārtojas, tāpēc jānotiek arī turpmākai situācijas kontrolei, jo godprātīgajiem komersantiem šādi tiek traucēta darbība. Tā rezultātā elektronisko sakaru kvalitāte ir neatbilstoša galalietotājiem, kas ar šo sistēmu starpniecību saņem elektronisko sakaru pakalpojumus.

Saskaņā ar EK lēmumu²⁷ un CEPT lēmumu²⁸, lai strādātu šajās joslās, nav jāsaņem individuālā piešķiruma atļauja, bet komersanti darbina radioiekārtas ar parametriem, kas ir noteikti Nacionālajā radiofrekvenču plānā. Attiecīgi informācija par diapazonu noslodzi attiecīgajā iekārtas uzstādīšanas vietā lietotājiem nav pieejama.

Lai risinātu minēto jautājumu, kā arī atvieglotu elektronisko sakaru komersantiem, kas piedāvā datu pārraides pakalpojumus šajos diapazonos, tīklu plānošanu, nepieciešams izveidot

²⁶ MK 06.10.2009. noteikumi Nr.1151 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra joslu sadalījumu radiosakaru veidiem un iedalījumu radiosakaru sistēmām, kā arī par radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas vispārīgajiem nosacījumiem (Nacionālais radiofrekvenču plāns)”.

²⁷ Komisijas 2005.gada 11.jūlija Lēmums 2005/513/EK par radiofrekvenču saskaņotu lietošanu 5 GHz frekvenču joslā bezvadu pieejas sistēmu, tostarp bezvadu lokālo tīklu (WAS/RLAN), ieviešanai.

²⁸ ECC/DEC/(04)08 – ECC 2004.gada 12.novembra lēmums par 5 GHz frekvenču joslas harmonizētu izmantošanu bezvadu pieejas sistēmu, ieskaitot bezvadu lokālo tīklu (WAS/RLAN), ieviešanai.

atvieglotu raidošo iekārtu (ārpus telpu lietošanai) reģistrācijas mehānismu, nosakot prasību pirms iekārtas uzstādīšanas reģistrēt uzstādāmās iekārtas vietu un parametrus VAS ESD radiofrekvenču datu bāzē. Vienlaikus datu bāze būs pieejama elektronisko sakaru komersantiem, kas plāno savā darbībā izmantot minētos koplietošanas diapazonos, un tiem būs iespēja izmantot datu bāzē esošo informāciju, izvērtējot elektromagnētisko situāciju pirms iekārtu uzstādīšanas.

SPRK izdotie 2009.gada 1.jūlija noteikumi Nr.192 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām” paredz, ka SPRK, piešķirot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības komercdarbībai, var noteikt specifiskus radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību lietošanas nosacījumus. Praksē ir gadījumi, kad šādi nosacījumi netiek noteikti. Šādos gadījumos, pieprasot lietošanas tiesību termiņa pagarināšanu, esošais nosacījums – spēkā esoša vismaz viena radiofrekvences piešķiruma lietošanas atļauja, nav pietiekošs, lai izvērtētu vai frekvenču spektrs piešķirto lietošanas tiesību laikā ir izmantots racionāli un tiesības ir pagarināmas. Tas pats attiecas arī uz SPRK tiesībām pēc savas iniciatīvas anulēt izsniegtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības. Lai šīs nepilnības novērstu, nepieciešama papildus regulējuma iekļaušana normatīvajos aktos.

EK ziņojumā²⁹ ir norādīts, ka nav pieļaujama strauja nacionālās frekvenču politikas maiņa, par piemēru minot grozījumus MK 2005.gada 19.aprīļa noteikumos Nr.276 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra joslu sadalījumu radiosakaru veidiem un iedalījumu radiosakaru sistēmām, kā arī par radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas vispārīgajiem nosacījumiem”, kas paredzēja no 2008.gada 1.janvāra pagarināt MMDS standarta izmantošanu 2600 MHz frekvencēs līdz 2013.gadam, lai arī iepriekš minētās frekvenču joslas bija paredzētas atbrīvošanai citām tehnoloģijām.

Radiofrekvenču piekļuves un izmantošanas nosacījumi atšķiras atkarībā no elektronisko sakaru komersanta darbības veida, savukārt šo komersantu nodrošinātie pakalpojumi lielā mērā pārklājas, tādējādi radot nesaskaņas tiesību turētāju starpā, atšķirības spektra piekļuves izmaksās un iespējamus traucējumus iekšējā tirgus darbībā.

2005.gadā Satiksmes ministrija izstrādāja koncepciju „Par publiskā elektronisko pakalpojumu sniedzēja pamatformāta modeli un numerācijas resursu trūkuma risinājumu”, kas tika apstiprināta ar MK 2005.gada 3.oktobra rīkojumu Nr.634. Laika posmā no 2006.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.jūlijam notika pāreja uz slēgto astoņciparu numerācijas shēmu publisko mobilo elektronisko sakaru tīklā un fiksēto elektronisko sakaru tīklā.

2009.gada 11.augustā pieņemti MK noteikumi Nr.892 „Noteikumi par numerācijas lietošanas tiesību ikgadējo valsts nodevu”. Noteikumi nosaka ikgadējās valsts nodevas par numerācijas lietošanas tiesībām aprēķināšanas, maksāšanas kārtību un atbrīvojumus. Tajos paredzēts, ka nodevas apjomu par katru īso kodu pēc noteiktas formulas aprēķina elektronisko sakaru komersants. Nodeva tiek maksāta reizi ceturksnī, un to ieskaita valsts pamatbudžeta ieņēmumos.

EK ir ierosinājusi pārkāpuma procedūru par nepamatotu maksājumu par elektromagnētiskās saderības pakalpojumiem piemērošanu elektronisko sakaru komersantiem (skat. sadaļu par normatīvās vides atbilstību ES prasībām).

Problēmas:

(4) Komersantiem nav pieejama informācija par koplietošanas radiofrekvenču spektra diapazonu noslodzi.

(5) Maksa par elektromagnētiskās saderības nodrošināšanu nav objektīvi pamatota.

²⁹ Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Progress Report on the single European electronic communications market (14th annual report) COM (2009) 140 final.

Universālais pakalpojums

Universālais pakalpojums ir minimālais noteiktas kvalitātes elektronisko sakaru pakalpojumu apjoms, kas par pieņemamu cenu pieejams visiem esošajiem un potenciālajiem lietotājiem neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas. SPRK nosaka komersantus, kuriem jāsniedz universālais pakalpojums un universālajā pakalpojumā ietilpstošo pakalpojumu sarakstu, universālā pakalpojuma apjomu, ģeogrāfisko teritoriju un galalietotāju loku.

Ar SPRK 2007.gada 30.maija lēmumu Nr.153 apstiprināta universālā pakalpojuma saistību tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika, kas stājās spēkā 2007.gada 7.jūnijā. Saskaņā ar SPRK lēmumiem³⁰ universālā pakalpojuma saistības Latvijā pilda sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Lattelecom”. Universālā pakalpojuma saistību uzlikšanā netiek izmantota efektīva, objektīva, caurredzama un vienlīdzīga saistību noteikšanas kārtība.

Ar Ministru prezidenta 2007.gada 23.jūlija rīkojumu Nr. 382 „Par darba grupu priekšlikumu izstrādei par vienotu universālā pakalpojuma finansēšanas modeli” tika izveidota darba grupa SPRK vadībā, kura izstrādāja koncepcijas projektu „Vienots universālā pakalpojuma modelis sabiedrisko pakalpojumu nozarēm.” Koncepcijas projekta mērķis bija vienots universālā pakalpojuma modelis sabiedrisko pakalpojumu nozarēm valstī, tai skaitā arī universālā pakalpojuma finansējuma un kompensācijas pārvaldes modelis.

Koncepcijas projektu izskatīšanai MK iesniedza Ekonomikas ministrija, taču tā izskatīšana tika atlikta līdz Ministru prezidenta turpmākam lēmumam.

Ar Ministru prezidenta 2010.gada 19.februāra rīkojumu Nr.68 „Grozījumi Ministru prezidenta 2007.gada 23.jūlija rīkojumā Nr.382 „Par darba grupu priekšlikumu izstrādei par vienotu universālā pakalpojuma finansēšanas modeli”” noteikts, ka darba grupai līdz 2012.gada 1.septembrim jāiesniedz Ministru prezidentam:

- 1) universālā pakalpojuma finansēšanas modeli visām regulējamām nozarēm;
- 2) universālā pakalpojuma saistību izpildīšanas tīro izmaksu finansējuma apmēru katrai regulējamai nozarei;
- 3) finansējuma avotus universālā pakalpojuma nodrošināšanai.

Elektronisko sakaru likuma pārejas noteikumu 14.punkts paredz, ka līdz universālā pakalpojuma fonda vai cita finansēšanas mehānisma izveidošanai universālā pakalpojuma saistību izpildes radītos zaudējumus kompensē no valsts budžeta. Atmaksāšana no valsts budžeta veido vienu no universālā pakalpojuma tīro izmaksu kompensēšanas metodēm³¹.

Problēma:

(6) Universālā pakalpojuma saistības netiek uzliktas, izmantojot efektīvu, objektīvu, caurredzamu un vienlīdzīgu saistību noteikšanas kārtību. Nav izveidots universālā pakalpojuma finansēšanas mehānisms. Universālā pakalpojuma izmaksas līdz šim nav kompensētas.

Televīzijas apraide

Visizplatītākā televīzijas apraides tehnoloģija Latvijā ir kabeļtelevīzijas³² apraides tehnoloģija, taču līdz ar pāreju uz digitālo televīzijas apraidi, prognozējams virszemes ciparu

³⁰ SPRK 2005.gada 23.decembra lēmums Nr.321 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelekom” universālā pakalpojuma sniegšanu 2006.gadā”.

2006.gada 27.decembra lēmums Nr.316 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelekom” universālā pakalpojuma sniegšanu 2007.gadā”(grozījumi ar SPRK 2007.gada 24.janvāra lēmumu Nr.12 un 2007.gada 6.jūnija lēmumu Nr.163).

2007.gada 21.decembra lēmums Nr.616 „Par universālā pakalpojuma saistībām”.

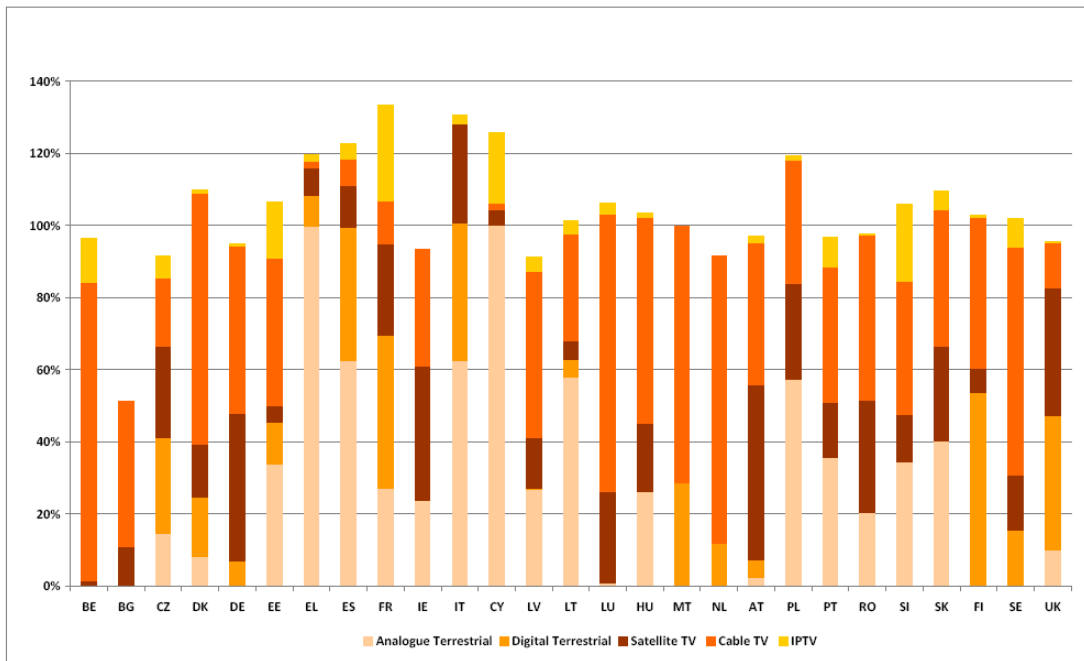
2008.gada 10.septembra lēmums Nr.285 „Par universālā pakalpojuma saistībām”.

2009.gada 7.decembra lēmums Nr.427 „Par universālā pakalpojuma saistībām”.

³¹ Direktīvas Nr.2002/22/EK preambulas 21.punkts.

³² Kabeļtelevīzija – programmu un raidījumu izplatīšana, izmantojot galvenokārt kabeli.

televīzijas apraides tehnoloģijas daļas pieaugums kopējā televīzijas apraides tehnoloģiju statistikā (15.attēls).

15.attēls. Televīzijas pieslēgumu skaits (izteikts % no mājsaimniecību skaita), 2009.gada jūlijā³³

2006.gada 11.oktobrī MK apstiprināja koncepciju „Par zemes ciparu televīzijas raidīšanas attīstību Latvijā” ar mērķi piedāvāt konkrētus ciparu televīzijas raidīšanas nodrošināšanas risinājumus Latvijā un sniegt šo risinājumu novērtējumu, kā arī veicināt konkurenci ciparu televīzijas un ciparu radio pakalpojumu tirgū, nodrošināt brīvu informācijas plūsmu, mediju plurālismu un sabiedrībai raidāmās informācijas kultūras dažādību Latvijā.

Ar MK 2006.gada 11.oktobra rīkojumu Nr.789 „Par Koncepciju par zemes ciparu televīzijas raidīšanas attīstību Latvijā”, tika apstiprināts koncepcijā ietvertais ciparu televīzijas raidīšanas attīstības 1.variants, kurā paredzēts, ka zemes ciparu televīzijas raidīšanu Latvijā attīsta VAS LVRTC un privātās kapitālsabiedrības, izmantojot zemes raidīšanas (DVB-T) sistēmas un video signālu apstrādē jaunāko MPEG-4 AVC tehnoloģiju. Šī varianta ieviešanas ceturtajā posmā paredzēts, ka līdz 2011.gada 1.janvārim tiek pabeigta pāreja uz zemes ciparu televīzijas apraidi, un zemes analogās televīzijas apraide tiek pārtraukta.

2009. gada 17. februārī ir stājies spēkā MK rīkojums Nr. 115 „Par elektronisko sakaru komersanta apstiprināšanu televīzijas programmu zemes apraidei ciparformātā”, kas apstiprina sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” par komersantu, kas nodrošinās televīzijas programmu zemes apraidi ciparformātā līdz 2013. gada 31. decembrim.

Atbilstoši iepriekš minētajam rīkojumam, sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” ir piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības 174-230 MHz un 470-862 MHz diapazonā televīzijas programmu Zemes apraidei ciparformātā.

Lai nodrošinātu televīzijas programmu zemes apraidi ciparformātā pēc 2013.gada 31.decembra, Saeima 2010.gada 12.jūlijā ir pieņēmusi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumu, kura XIV nodaļā noteikts televīzijas programmu zemes apraides ciparformātā regulējums.

³³ Commission staff working document accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Progress Report on the single European electronic communications market (15th report), SEC(2010) 630 final.

Sākot ar 2010.gada sākumu, VAS LVRTC un sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" tehniski nodrošina virszemes ciparu apraidi visā Latvijas teritorijā, līdz ar to Latvijas nacionālos bezmaksas kanālus ir iespējams skatīties ciparformātā. 2010.gada 1.jūnijā VAS LVRTC pārtrauca analogās apraides nodrošināšanu, taču saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma³⁴ pārejas noteikumu 7.un 8.punktu līdz 2011.gada 1.decembrim reģionālie un vietējie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi var turpināt savu televīzijas programmu zemes apraidi analogajā formātā ar saviem tehniskajiem līdzekļiem. Pēc 2011.gada 1.decembra, bet ne ilgāk kā līdz 2013.gada 31.decembrim reģionālie un vietējie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi var turpināt savu televīzijas programmu zemes apraidi analogajā formātā ar saviem tehniskajiem līdzekļiem, ja tas attiecīgajā frekvencē ir tehniski iespējams un netraucē televīzijas programmu apraidei ciparformātā, iepriekš saskaņojot to ar VAS ESD. Šajā gadījumā valsts nenodrošina izmantoto frekvenču aizsardzību no tādu citu raidītāju traucējumiem, kuri frekvenču piešķirumu lietošanas atļaujas saņēmēši saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem.

2010.gada februārī Latvijā uzsākta virszemes televīzijas komercapraide. VAS LVRTC, veicot televīzijas kanālu pārkārtošanu radiofrekvencēs, uzlabo televīzijas kanālu uztveramību lielākajā daļā Latvijas teritorijas. Ciparu apraide ir pieejama 99,6% no Latvijas teritorijas, VAS LVRTC ir pabeidzis ierīkot apraides tīklu.

No 2010.gada 1.jūnija nacionālās raidorganizācijas raida ciparformātā. MK 2008.gada 2.septembra noteikumu Nr.714 „Kārtība, kādā tiek ieviesta elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu veidoto programmu apraide ciparformātā” 13.punkts nosaka, ka pāreja no televīzijas programmu zemes apraides analogajā formātā uz televīzijas programmu zemes apraidi ciparformātā tiek pabeigta līdz 2011.gada 1.decembrim.

EK, lai paātrinātu ciparu apraides ieviešanu, ir rekomendējusi dalībvalstīm pabeigt pāreju uz ciparu apraidi līdz 2012.gada sākumam³⁵.

Līdzšinējā analogā televīzijas apraidē darbojās princips, ka katrai televīzijas programmai zemes apraides vajadzībām tiek piešķirts savs radiofrekvences kanāls. Savukārt, ciparu tehnoloģiju izmantošana ļauj pārraidīt vairākas televīzijas programmas vienā radiofrekvences kanālā. Pie nosacījuma, ka televīzijas programmu skaits paliek nemainīgs, pārejot no analogās apraides uz ciparu apraidi, atbrīvojas daļa radiofrekvenču kanālu, kas iepriekš tika izmantoti analogajai apraidei.

Šīs atbrīvotās frekvences tiek dēvētas par ciparu dividendi - 790 līdz 862 MHz.

Saskaņā ar ITU 2006.gada 16.jūnija Reģionālo nolīgumu par zemes ciparu apraides dienesta plānošanu 1.reģionā (1.reģiona daļas, kas atrodas uz rietumiem no 170° E meridiāna un uz ziemeļiem no 40° S paralēles, izņemot Mongolijas teritoriju) un Irānas Islāma Republikā 174–230 MHz un 470–862 MHz frekvenču joslā (Ženēva, 2006) (turpmāk – Nolīgums)³⁶, visām Eiropas valstīm pāreja uz Zemes televīzijas apraidi ciparformātā ir jāpabeidz līdz 2015.gada 16.jūnijam. Nolīguma 12. pantā skaidrots, ka pārejas periodā, kad tiek ieviests ciparu apraides plāns, analogajam apraides plānam ir prioritāras tiesības, tas ir, ciparu apraides plāna ieviešanas nedrīkst traucēt strādājošās analogās stacijas. Pēc pārejas perioda termiņa beigām, ciparu apraides plāns ieviešams pilnībā, iegūstot primārās tiesības, un strādājošās analogās stacijas nedrīkst to traucēt. Minētais pants paredz, ka analogās stacijas, kas netraucē ciparu apraides plāna ieviešanai, var turpināt darbu.

³⁴ 12.07.2010. likums „Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums”, Latvijas Vēstnesis, 28.07.2010, Nr.118 (4310).

³⁵ Komisijas 2009.gada 28.oktobra ieteikums par digitālās dividendes atbrīvošanas veicināšanu Eiropas Savienībā, 2009/848/EK.

³⁶ <http://www.itu.int/ITU-R/terrestrial/broadcast/plans/ge06/index.html>.

Saskaņā ar Pasaules radiokonferences 2007.gada lēmumu³⁷ valstīm, kas vēlas izmantot 790 - 862 MHz radiofrekvenču joslu mobilajiem dienestiem, ir jānodrošina apraides dienestu aizsardzība pret kaitīgiem traucējumiem, kā arī jānosaka šo diapazonu izmantošana ar kaimiņvalstu mobilajiem dienestiem. Pēc 2012.gada Pasaules radiokonferences būs jānodrošina arī tajā pieņemto lēmumu ieviešana.

Nemot vērā iespējamās savstarpējos traucējumus 790 – 862 MHz diapazonā, Pasaules radiokonferencē tika pieņemts lēmums veikt tehnisko pētījumu par mobilā un citu dienestu (apraides, radionavigācijas un fiksētā) kopīgo diapazona izmantošanu. Rezultāti tiks paziņoti Pasaules radiokonferencē 2012.gadā. Vienlaikus ITU izveidoja arī darba grupu minētā jautājuma izpētei. Tā plāno pabeigt savu darbu 2010.gadā. Galvenā problēma ir saistīta ar iespējamajiem kaitīgiem traucējumiem mobilajām iekārtām no kaimiņvalsts apraides signāliem.

Vienlaikus EK uzdevumā ar ciparu dividendes jautājumu strādā arī CEPT darba grupas, kas pēta elektronisko sakaru un apraides sistēmu elektromagnētiskās saderības, kā arī pārrobežu koordinācijas tehniskos aspektus.

Pasaules tendences rāda, ka elektronisko sakaru komersanti plāno izvērst šajā diapazonā jaunāko nākamās paaudzes mobilo sakaru tīklu (LTE), kas nodrošinās datu pārraides ātrumu līdz 100 Mbit/s, bet, lai nodrošinātu šīs tehnoloģijas maksimālo atdevi, ir nepieciešams nodrošināt nepārtrauktu pārklājumu visā valsts teritorijā, kas nav iespējams bez harmonizētas pieejas ar visām kaimiņvalstīm.

Savukārt *Digital Terrestrial Television Action Group* (DigiTAG) ciparu apraides forums 2009.gada decembrī aicināja Eiropas valstis garantēt virszemes ciparu apraides attīstību (HDTV, 3D-televīzija, interaktīvā televīzija). Apraides dienestu pārvietošana citos diapazonos prasīs papildu investīcijas frekvenču plāna pārstrādei, interferences problēmu risināšanā un apraides infrastruktūras modificēšanā.

Problēma:

(7) Pašlaik vēl nav noteikts spektra apjoms, kas no ciparu dividendes būtu nepieciešams apraides perspektīvai attīstībai. Nolīgumā ietvertā frekvenču spektra resursa izmantošanu ierobežo Latvijā un kaimiņvalstīs strādājošo analogās televīzijas staciju aizsardzības nodrošināšana, kas, saskaņā ar Nolīgumu līdz 2015.gada 16.jūnijam ir prioritāra.

Elektronisko sakaru tīklu ierīkošana un būvniecība

2010. gada 10. jūnijā Saeima pieņēma grozījumus Elektronisko sakaru likumā, nosakot, ka elektronisko sakaru tīklu un VPEST ierīkošanas un būvniecības pārraudzību nodrošina VAS ESD, kas:

- reģistrē publisko elektronisko sakaru tīklu un VPEST ierīkošanas pieteikumus;
- akceptē vai noraida publisko elektronisko sakaru tīklu un VPEST ierīkošanas tehniskos projektus un saskaņo publisko elektronisko sakaru tīklu un VPEST būvprojektus;
- uzrauga un pārbauda publisko elektronisko sakaru tīklu un VPEST ierīkošanu un būvniecību reglamentējošu normatīvo aktu ievērošanu un veic pārkāpumu novēršanai nepieciešamās darbības.

Praksē bieži sastopami gadījumi, kad pilsētu būvvaldes neizskata un nesaskaņo elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas projektus. Šāda būvvalžu nostāja vairākās pilsētās radījusi situāciju, ka elektronisko sakaru tīklu ierīkošana, tai skaitā, dzīvojamās mājās netiek kontrolēta un saskaņota vispār, par ko sūdzas nekustamo īpašumu - ēku un zemes gabalu īpašnieki un apsaimniekotāji. Satraukumu par nekontrolētu elektronisko sakaru tīklu ierīkošanu, tajā skaitā, piekārto kabeļu vilkšanu starp ēkām, pāri ielām un iekšpagalmos, kā

³⁷Resolution 224: Frequency Bands for the Terrestrial Component of International Mobile Telecommunications Below 1 GHz

arī piekārto kabeļu ievades nekontrolētu veidošanu, bojājot ēku ārējās sienas, fasādes, starpstāvu pārsegumus un jumtu segumus, pauž arī namu iedzīvotāji.

Plānots izveidot centralizētu elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas un būvniecības pārraudzības sistēmu, kas atbalstīs elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas un būvniecības tehnisko projektu pieņemšanu, izskatīšanu un kontroli, tādējādi nodrošinot lietotājiem informāciju par elektronisko sakaru tīkliem objektos visā Latvijas teritorijā.

EK ir norādījusi, ka Latvijā elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem ir vieglāk un lētāk būvēt savu platjoslas tīklu kā sadarboties ar „vēsturisko operatoru”.³⁸

Problēmas:

(8) Notiek nekontrolēta elektronisko sakaru tīklu ierīkošana, tajā skaitā, piekārto kabeļu vilkšana starp ēkām, pāri ielām un iekšpagalmos, kā arī piekārto kabeļu ievades nekontrolēta veidošana, bojājot ēku ārējās sienas, fasādes, starpstāvu pārsegumus un jumtu segumus. Pašlaik nenotiek ierīkoto, bet nesaskaņoto tīklu kontrole. Šo darbību rezultātā tiek kropļots elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus un radīta nevienlīdzīga konkurence starp komersantiem.

(9) Pieaug elektronisko sakaru tīklu infrastruktūras elementu - tehnikas bojāšanas un bāzes stacijas demolēšanas gadījumu skaits, kuru novēršanai kā preventīvs pasākums varētu kalpot grozījumu Krimināllikumā³⁹ izstrādāšana, kuri paredzētu atbildības noteikšanu par šādu elementu bojāšanu.

(10) Pašlaik ir izveidojusies situācija, ka elektronisko sakaru komersantiem ir izdevīgāk attīstīt katram savu infrastruktūru, nekā risināt jautājumus par infrastruktūras izvietojumu vienuviet un par starpsavienojumiem.

Galalietotāju tiesības

Elektronisko sakaru likums nosaka, ka SPRK var pieņemt lēmumu, ka publiskā telefonu tīkla operatoram jāveic īpaši pasākumi, lai nodrošinātu personām ar invaliditāti publiski pieejamus elektronisko sakaru pakalpojumus līdzvērtīgi kā citiem galalietotājiem. Šādu pasākumu veikšana saistīta arī ar personu ar invaliditāti iespējām izsaukt neatliekamās palīdzības dienestus.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra Direktīva Nr.2009/136/EK, ar ko groza Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem, Direktīvu 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē un Regulu (EK) Nr. 2006/2004 par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbildīgas par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā⁴⁰ (turpmāk - Direktīva Nr.2009/136/EK) īpaši uzsver pienākumu dalībvalstīm veikt pasākumus, lai veicinātu tāda tirgus izveidi, kurā ir plaši pieejami ražojumi un pakalpojumi, arī tādi, kas domāti tiešajiem lietotājiem, kuri ir personas ar invaliditāti.

Elektronisko sakaru likuma 22.pantā noteikta informācija, kuru jāietver elektronisko sakaru pakalpojumu līgumā. Pantu nepieciešams precizēt atbilstoši Direktīvā Nr.2009/136/EK

³⁸Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „Progresā ziņojums par Eiropas elektronisko sakaru vienoto tirgu 2009.gadā (15.ziņojums). COM(2010)253 galīgā redakcija.

³⁹Latvijas Republikas 17.06.1998. likums „Krimināllikums” (ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 19.11.2009.), Latvijas Vēstnesis, 08.07.1998., Nr.199/200 (1260/1261).

⁴⁰Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra Direktīva Nr.2009/136/EK, ar ko groza Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem, Direktīvu 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē un Regulu (EK) Nr. 2006/2004 par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbildīgas par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā, OV L 337, 18.12.2009.

noteiktajam, piemēram, ka līgumā jāietver informācija par to, vai ir vai nav nodrošināta piekļuve neatliekamās palīdzības dienestiem un informācijai par zvanītāja atrašanās vietu.

Valsts privātais elektronisko sakaru tīkls

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 1.panta 47.¹ punktu VPEST ir elektronisko sakaru tīkls, kas tiek izveidots un izmantots valsts institūciju funkciju izpildei un kas ļauj pārraidīt valsts pārvaldes funkciju izpildei nepieciešamo aizsargāto informāciju. Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 5.panta pirmo daļu Satiksmes ministrija nodrošina VPEST un tajā pārraidītās valsts pārvaldes funkciju izpildei nepieciešamās aizsargātās informācijas drošības pārraudzību, vienotu datu drošības prasību ievērošanu VPEST pieslēgtajai elektronisko sakaru infrastruktūrai vai galiekārtām, kā arī VPEST pieslēgumu starptautisko organizāciju un citu juridisko personu tīkliem valsts funkciju realizēšanai.

Satiksmes ministrija Elektronisko sakaru likuma 5.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā ministrijai noteiktās funkcijas saskaņā ar likuma 5.panta otrajā daļā noteikto ir deleģējusi VAS VITA. VPEST ir veidots kā specializētais valsts nozīmes datu pārraides tīkls un tas ģeogrāfiski pārklāj visu Latvijas teritoriju. VPEST struktūra ir veidota kā pamattīkls ar mezgla punktiem visos rajonu centros un piekļuves tīkls, kas tiek izmantots valsts institūciju pieslēgumu nodrošināšanai. Valsts institūcijas šos pakalpojumus izmanto savos iekšējos datortīklos, ģeogrāfiski attālināto struktūrvienību pieslēgšanai, kā arī starpinstiūciju datu pārraidei, piekļuvei Valsts informācijas sistēmām Latvijā un piekļuvei ES informācijas sistēmām. 2010.gada 1.janvārī VPEST nodrošināja vairāk nekā 500 pieslēgumus visā Latvijas teritorijā.

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 25.panta trešo un ceturto daļu MK tika uzdots noteikt kārtību, kādā tiek nodrošināts un lietots VPEST, kā arī uzdots noteikt vienotas datu drošības prasības valsts privātajam elektronisko sakaru tīklam pieslēgtajai elektronisko sakaru infrastruktūrai vai galiekārtām. Tā kā minētā kārtība līdz šim nav tikusi noteikta, paredzams, ka 2010.gada laikā VPEST pakalpojumu izmantošanu pārtrauks vairākas valsts institūcijas un pieslēgumu skaits samazināsies aptuveni par 60 procentiem. Šāda decentralizācija ir pretrunā ar VPEST izveides mērķiem un apgrūtinā (sadārdzina) valsts vienotas informācijas tehnoloģiju drošības pārvaldības ieviešanu Latvijā. Galvenokārt tas attiecas uz informācijas pieejamību valsts pārvaldes nodrošināšanai informācijas tehnoloģiju drošības incidentu, sevišķi apzināti izraisītu, un dažādu stihisku nelaimību gadījumā.

Pašlaik valsts institūcijas elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju izvēli noteikusi Publisko iepirkumu likumā⁴¹ noteiktā kārtība.

Normatīvās vides atbilstība Eiropas Savienības prasībām

Atbilstoši Līguma par Eiropas Savienību⁴² (turpmāk – LES) 4. pantam dalībvalstis veic visus vispārējos un īpašos pasākumus, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no LES un Līguma par Eiropas Savienības darbību⁴³ vai no ES iestāžu aktiem. Atbilstoši LES 17. pantam EK uzrauga no ES tiesībām izrietošo saistību izpildi dalībvalstīs, tajā skaitā, savlaicīgu direktīvu ieviešanu un nacionālo normatīvo aktu atbilstību ES tiesībām. EK ir arī tiesības vērsties Eiropas Savienības Tiesā, lai panāktu no ES tiesībām izrietošo saistību ievērošanu dalībvalstīs.

⁴¹ Latvijas Republikas 06.04.2006. likums „Publisko iepirkumu likums” (ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 19.04.2010.), Latvijas Vēstnesis, 25.04.2006., Nr. 65 (3433).

⁴² Līgums par Eiropas Savienību, Oficiālais Vēstnesis C 115, 2008. gada 9. maijs.

⁴³ Līguma par Eiropas Savienības darbību, Oficiālais Vēstnesis, C 115/47, 2008.gada 9.maijs.

EK ES tiesību aktu ievērošanu dalībvalstīs cita starpā nodrošina arī ar pārkāpuma procedūru palīdzību. Pārkāpuma procedūra ir EK uzsākts tiesisks process pret dalībvalsti par ES tiesību aktos paredzēto pienākumu neizpildi, kura sastāv no divām stadijām – pārkāpuma procedūras pirmstiesas procesa (formālā paziņojuma un argumentētā atzinuma stadija) un tiesvedības stadijas.

Iepriekšējā perioda elektronisko sakaru nozares pamatnostādņu darbības laikā (laika posmā no 2004.gada līdz 2008.gadam) pret Latviju elektronisko sakaru nozarē kopumā ir uzsāktas astoņas pārkāpuma procedūras lietas. No tām tikai viena ir novērsta formālā paziņojuma stadijā, kamēr piecas lietas ir novērstas tikai argumentētā atzinuma stadijā.

Divas lietas, kas uzsāktas 2008.gadā, vēl nav izbeigtas, no kurām viena jau ir sasniegusi argumentētā atzinuma stadiju.

Kā nozīmīgākās no pārkāpumu procedūrām, kas radījušas būtiskas izmaiņas nacionālajā regulējumā un institūciju darbībā ir minamas:

1. Pārkāpuma procedūra lietā Nr. 2008/2257 par regulējošo funkciju atdalīšanu no darbībām, kas saistītas ar īpašumtiesībām vai kontroli pār elektronisko sakaru uzņēmumiem.

Pārkāpuma novēršanai tika pieņemti grozījumi Elektronisko sakaru likuma 4.pantā, papildinot to ar sesto daļu, kas paredz, ka MK noteikumu projektu par (1) radiofrekvenču spektra joslu sadalījumu radiosakaru veidiem un iedalījumu radiosakaru sistēmām, kā arī (2) radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas vispārīgos nosacījumus, (3) par koplietojamo radiofrekvenču piešķiruma lietošanas atļauju un (4) nacionālo numerācijas plānu izstrādi un iesniegšanu nodrošina RAPLM.

2010.gada martā Latvija no EK saņēma papildu brīdinājumu, kurā norādīts, ka līdz šim veiktās darbības nav pietiekamas pārkāpuma pilnīgai novēršanai. Papildu brīdinājuma izvērtēšanai, tika izveidota darba grupa, kuras uzdevums bija sagatavot Latvijas Republikas nostājas projektu atbildes sniegšanai EK. 2010.gada 12.maijā MK apstiprināja Latvijas Republikas nostāju, ar ko Latvija apņemas veikt izmaiņas tiesiskajā regulējumā, nosakot, ka turpmāk regulējošās funkcijas numerācijas un radiofrekvenču resursu pārvaldībā tiks veiktas vienkopus, proti, RAPLM un VAS ESD kompetencē esošās regulējošās funkcijas tiks nodotas SPRK.

2. Pārkāpuma procedūra lietā Nr.2008/4394 par to, ka Latvija nepareizi piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 7.marta Direktīvas Nr.2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu (atļauju izsniegšanas direktīva)⁴⁴ (turpmāk – Direktīva Nr. 2002/20/EK) 12.pantu par administratīvajiem maksājumiem, ko iekasē VAS ESD.

Pārkāpuma novēršanai Satiksmes ministrija ir izstrādājusi MK noteikumu projektu „Noteikumi par valsts akciju sabiedrības „Elektronisko sakaru direkcija” elektromagnētiskās saderības nodrošināšanas publisko maksas pakalpojumu cenrādi un samaksas kārtību”, tomēr paredzams, ka, lai pilnībā novērstu lietā norādīto pārkāpumu, VAS ESD 2010.gada laikā jāizstrādā metodika elektromagnētiskās saderības nodrošināšanas publisko maksas pakalpojumu cenrādī ietvertu tarifu pamatojumam.

Lēmums par lietas izbeigšanu nav pieņemts, lieta atrodas formālā paziņojuma stadijā.

3. Pārkāpuma procedūra lietā Nr.2006/2116 par Direktīvas Nr.2002/22/EK 26.panta 3.punkta neizpildi.

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 7.marta Direktīva 2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu (atļauju izsniegšanas direktīva), OV L 108, 24.4.2002.

Direktīvas Nr.2002/22/EK 26.panta 3.punkts paredz, ka dalībvalstīm ir jānodrošina elektronisko sakaru komersantu pienākuma nodrošināt zvanītāja atrašanās vietas informāciju pieejamu iestādēm, kas nodrošina neatliekamo palīdzību, līdz līmenim, kas ir tehniski iespējams, par visiem zvaniem uz Eiropas neatliekamās palīdzības dienesta numuru „112” esamību un izmantošanu, izpilde.

Pārkāpuma novēršanai ir pieņemti MK 2006.gada 19.decembra noteikumi Nr.1013 „Noteikumi par izsaucēja atrašanās vietas noteikšanu, apstrādi, uzturēšanu un nodošanu”, kas nosaka kārtību, kādā VAS ESD nodrošina izsaucēja atrašanās vietas datu saņemšanu no elektronisko sakaru komersantiem, kas sniedz publiski pieejamus balss telefonijas pakalpojumus, šo datu apstrādi, uzturēšanu un nodošanu operatīvajiem dienestiem, tostarp arī izsaukumu apstrādes centram „112”, izveidojot un uzturot atrašanās vietas informācijas datu bāzi.

Tikai 2008.gada 29.februārī EK ir pieņēmusi lēmumu par lietas izbeigšanu argumentētā atzinuma stadijā.

4. Pārkāpuma procedūra lietā Nr. 2005/2211 par Direktīvas Nr.2002/22/EK 5.pantā un 25.pantā noteikto prasību neizpildi.

Direktīvas Nr.2002/22/EK 5.pants paredz, ka dalībvalstīm ir jānodrošina vismaz viens telefona uzziņu dienests un abonētu saraksts, kas iekļauj visus publiski pieejamu telefonpakalpojumu abonentus. Direktīvas Nr.2002/22/EK 25.pants nosaka prasību dalībvalstīm nodrošināt, ka publiski pieejamu pakalpojumu telefonpakalpojumu abonentiem ir tiesības būt ierakstītiem publiski pieejamā abonentu sarakstā

Latvija paziņoja EK, ka uz to brīdi pieņemtajos tiesību aktos paredzētie pasākumi ir pietiekami, lai nodrošinātu mobilo sakaru operatoru abonentus ar iespēju tikt iekļautiem uzziņu dienestu datu bāzē vai abonentu sarakstos. Tomēr, lai nodrošinātu nepārprotamu šo prasību ievērošanu arī praksē un lai garantētu visaptveroša abonentu saraksta uzturēšanai nepieciešamās informācijas pieejamību saraksta nodrošinātājam, tika grozīts Elektronisko sakaru likums⁴⁵.

EK 2006.gada 12.decembrī ir pieņēmusi lēmumu par lietas izbeigšanu argumentētā atzinuma stadijā.

⁴⁵ 26.10.2006. likums „Grozījumi Elektronisko sakaru likumā”, Latvijas Vēstnesis, 08.11.2006., Nr. 179 (3547).

1.2. Elektronisko sakaru nozares politikas īstenošanā iesaistītās institūcijas

Elektronisko sakaru nozares politikas īstenošanā iesaistītās valsts pārvaldes institūcijas norādītas 2. tabulā.

2. tabula

Institūcijas	Darbības joma
Satiksmes ministrija RAPLM	Politikas un tiesiskās vides izstrāde
SPRK VAS ESD Konkurences padome	Regulējošās vides un konkurences nodrošināšana
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs SPRK	Patērētāju tiesību aizsardzība
Datu valsts inspekcija	Datu aizsardzība
RAPLM radiofrekvenču spektra resursu izmantošanas koordinācijas darba grupa	Radiofrekvenču spektra resursu pārvaldes politikas īstenošanas sekmēšana
RAPLM numerācijas resursu izmantošanas koordinācijas darba grupa	Numerācijas resursu pārvaldes politikas sekmēšana
Satiksmes ministrijas elektronisko sakaru nozares padome	Elektronisko sakaru nozares attīstības sekmēšana
Satiksmes ministrijas elektronisko sakaru nozares padomes ekspertu darba grupas	Elektronisko sakaru nozares politikas īstenošanas sekmēšana

1.3. Elektronisko sakaru nozares attīstības tendences Eiropas Savienībā

ES informācijas sabiedrības politikas ietvaru 2005. – 2009.gadam noteica Iniciatīva i2010⁴⁶, kas turpināja Lisabonas stratēģijas īstenošanai izveidoto programmu e-Eiropa 2005.⁴⁷

Lisabonas stratēģijas mērķis bija līdz 2010. gadam izveidot ES konkurētspējīgāko ekonomiku pasaulē. Ar Iniciatīvu i2010 ES dalībvalstis apstiprināja, ka ir svarīgi izveidot visaptverošu informācijas sabiedrību Eiropā, kas balstītos uz plašu IKT izmantošanu valsts dienestos, mazos un vidējos uzņēmumos un mājāsaimniecībās. Lisabonas stratēģija paredzēja līdz 2010.gadam ES platjoslu tīklā paaugstināt datu pārraides ātrumu līdz 2Mb/s un līdz 2015.gadam – 100Mb/s.

Izvērtējot rezultātus, EK secināja, ka Iniciatīva i2010 ir likusi pamatus mūsdienīgas, IKT plaši izmantojošas sabiedrības izveidei un aicināja dalībvalstis aktīvi sadarboties jaunas ciparu programmas izstrādē, kas Eiropai dotu iespēju izklūst no pašreizējās krīzes ar spēcīgāku, konkurētspējīgāku un atvērtāku ciparu ekonomiku, kas ir Eiropas izaugsmes un inovācijas virzītājspēks.⁴⁸

⁴⁶ COM(2005)229; Paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „i2010 – Eiropas informācijas sabiedrība izaugsmei un nodarbinātībai”.

⁴⁷ http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2005/index_en.htm.

⁴⁸ COM(2009) 390 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „Ziņojums par Eiropas konkurētspēju digitālajā jomā. Galvenie sasniegumi, 2005.-2009.gadā īstenojot stratēģiju i2010”.

2009.gada 25.novembrī tika pieņemta telekomunikāciju pārskata pakete, kas sastāv no divām direktīvām (Direktīva Nr.2009/136/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra Direktīva Nr.2009/140/EK, ar ko izdara grozījumus Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvā 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem⁴⁹ (turpmāk - Direktīva Nr.2002/21/EK),⁵⁰ Direktīvā 2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu un Direktīvā 2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu⁵¹ (turpmāk - Direktīva Nr.2009/140/EK)) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra Regulas Nr.1211/2009, ar ko izveido Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādi (BEREC) un biroju (turpmāk – 2009.gada telekomunikāciju pārskata pakete).⁵²

Būtiskākie 2009.gada telekomunikāciju pārskata paketē ietvertie jautājumi ir sekojoši:

- iespēja vienas diennakts laikā mainīt publiskā telefonu tīkla, kas sniedz telefonijas pakalpojumus, operatoru;
- detalizētāka informācija klientiem (pakalpojumu kvalitātes prasības, kompensācija par nekvalitatīviem pakalpojumiem u.c.);
- brīvas piekļuves internetam nosacījumi, kas jāievēro operatoriem un pakalpojumu sniedzējiem, respektējot klientu privātumu;
- tīklu neitralitātes nosacījums, informējot klientus par noslodzes pārvaldības ierobežojumiem;
- labāka lietotāju aizsardzība pret personas datu aizsardzības pārkāpumiem – pienākums informēt klientu par drošības pārkāpumiem un apdraudējumiem;
- labāka piekļuve „112” pakalpojumiem, ieskaitot izsaucēja atrašanās vietas noteikšanu;
- lielāka regulējošo iestāžu neatkarība;
- centrālās regulējošās iestādes izveidošana regulēšanas harmonizācijai;
- iespēja EK censties ietekmēt nacionālo regulatoru operatoriem piemērojamās saistībās („veto” tiesības);
- iespēja funkcionālai operatoru sadalīšanai konkurences veicināšanai piekļuves tīklos;
- investīciju veicināšana piekļuves attīstībai nākamās paaudzes tīkliem.

2009.gadā Zviedrija, kā ES prezidējošā valsts, izstrādāja un prezentēja stratēģisko dokumentu „Zaļi domājoša zināšanu sabiedrība. IKT politikas darba kārtība līdz 2015.gadam Eiropas nākotnes zināšanu sabiedrībai”⁵³, kas sagatavots nolūkā diskutēt par IKT nozares mērķiem 2015.gadam.

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem, OV L 108, 24.4.2002.

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem, OV L 108, 24.4.2002.

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra Direktīva Nr.2009/140/EK, ar ko izdara grozījumus Direktīvā 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem, Direktīvā 2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu un Direktīvā 2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu, OV L 337, 18.12.2009.

⁵² Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra Regula Nr.1211/2009, ar ko izveido Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādi (BEREC) un biroju, OV L 337, 18.12.2009.

⁵³ „A Green Knowledge Society. An ICT policy agenda to 2015 for Europe’s future knowledge society.” http://www.se2009.eu/polopoly_fs/1.16246!menu/standard/file/A%20GREEN%20KNOWLEDGE%20SOCIETY_CREATIVE%20COMMONS_%20WEB1.pdf.

2010.gada sākumā Spānija, kā ES prezidējošā valsts, prezentēja priekšlikumus Eiropas ciparu stratēģijai 2015.gadam „Granadas stratēģija ciparu Eiropai”. 2010.gada 19.maijā EK pieņēma paziņojumu „Digitālā programma Eiropai”⁵⁴, pasludinot to par vienu no septiņām stratēģijas „Eiropa 2020”⁵⁵ parauginicatīvām Eiropas ieceru īstenošanā līdz 2020. gadam. „Digitālā programma Eiropai” satur rīcības plānu septiņās jomās, vienlaikus norādot, ka programma ir esošajā situācijā izstrādāts dokuments, kas attīstīsies līdz ar pieredzi un straujajām pārmaiņām tehnoloģijā un sabiedrībā. Programmā iekļautos pasākumus pārsvarā plānots iniciēt no 2010. līdz 2015.gadam. Plānots, ka 2010.gada jūnija Eiropadomes sanāksmē tiks apstiprināti secinājumi par „Eiropa 2020” stratēģiju, tādā veidā apstiprinot arī „Eiropa 2020” stratēģiju.

Jaunie ES tiesību akti par valsts pārvaldes (regulatīvo) iestāžu resursu nostiprināšanu

Valsts pārvaldes (regulatīvajām) iestādēm, līdz ar 2009.gada telekomunikāciju pārskata paketes pieņemšanu, ir piešķirtas jaunas funkcijas un pilnvaras nozares regulēšanai. Turklāt nozarē ar regulu⁵⁶ ir noteikta ES līmeņa regulatoru izveide.

Līdz ar to jaunie tiesību akti elektronisko sakaru jomā, izdarot grozījumus Direktīvas Nr.2002/21/EK 3.pantā un izveidojot Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādi (turpmāk - BEREC), prasa dalībvalstīm, lai tās, nodrošinot, ka valsts pārvaldes iestādes strādā objektīvi, pārskatāmi un savlaicīgi, „nodrošina valsts pārvaldes iestādēm pienācīgus finanšu resursus un cilvēkresursus tām uzticēto uzdevumu izpildei.”⁵⁷

Nemot vērā jaunās elektronisko sakaru regulatoru pilnvaras valsts un ES līmenī, kā arī elektronisko sakaru nozares komplicēto raksturu, valsts pārvaldes (regulatīvajām) iestādēm jānodrošina atbilstoši finanšu resursi un cilvēkresursi, kas spēj profesionāli izvērtēt nozares inženiertehniskos, juridiskos un ekonomiskos aspektus. Direktīvas Nr.2009/140/EK preambulas 13. punktā noteikts, ka „svarīgi ir tas, lai valsts pārvaldes iestādēm, kas atbildīgas par *ex ante* tirgus regulēšanu, būtu pašām savs budžets, kas pirmām kārtām ļautu tām pieņemt darbā pietiekamu skaitu kvalificētu darbinieku”.

Nepieciešams nodrošināt resursu pieejamību elektronisko sakaru nozares regulatīvajām iestādēm līdz 2011.gada 25.maijam, jo jau no 2011.gada 26.maija tām būs jāveic tirgus uzraudzības funkcijas atbilstoši Direktīvas Nr.2009/140/EK prasībām.

Nākamās paaudzes tīkli

Pieaugošais platjoslu interneta lietotāju skaits, kā arī pieaugošā datu plūsma un jauni platjoslu pakalpojumi raisa nepieciešamību pēc lielākiem frekvenču joslu platumiem. Nākamās paaudzes sakaru tīkli dos iespēju efektīvāk izmantot vairākus pakalpojumus ar vienu infrastruktūru. Ātrgaitas tīklu attīstība, kas daļēji vai pilnībā balstīta uz optiskās šķiedras kabeļiem, ir vēlamais attīstības virziens, kas veicinās inovatīvus un labākus platjoslu pakalpojumus. Izšķirīga nozīme, gatavojoties nākamās paaudzes tīklu piekļuvei, būs brīvi pieejama interneta un sakaru tirgu konkurētspējas saglabāšanai.

⁵⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „Digitālā programma Eiropai”, 19.05.2010., COM(2010)245 galīgā redakcija.

⁵⁵ Komisijas paziņojums „Eiropa 2020. Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei”, 03.03.2010., COM(2010) 2020 galīgā redakcija.

⁵⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra Regula Nr.1211/2009, ar ko izveido Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādi (BEREC) un biroju.

⁵⁷ Direktīvas Nr.2009/140/EK 1.panta 3.punkts.

EK ir sagatavojusi rekomendācijas projektu⁵⁸ nacionālajiem regulatoriem, kurā iekļautas regulatoriem paredzētas pamatnostādnes par to, kā saglabāt konkurences cīņu par piekļuves tīkliem, neliedzot ieguldītājiem gūt pietiekamu peļņu no investīcijām. Publiskā konsultācija, kurā visas ieinteresētās puses tika aicinātas sniegt savu viedokli par rekomendācijas projektu, noslēdzās 2008.gada novembrī. 2010.gada septembrī EK plāno izdot rekomendāciju, kuras galvenais mērķis būs veicināt vienota tirgus attīstību, nosakot juridiski skaidru ietvaru un sekmējot investīciju palielināšanos, konkurences attīstību un inovācijas nākamās paaudzes tīklos.

Saistībā ar ES iniciatīvu par nākamās paaudzes sakaru tīkliem, prognozējams, ka plānošanas periodā aktualizēsies jautājums par infrastruktūras kopīgu izmantošanu ātrgaitas interneta nodrošināšanai.

EK plāno izstrādāt paziņojumu par Eiropas platjoslu stratēģiju, kura mērķis ir noteikt politikas ietvaru stratēģiskajai rīcībai – panākt 100% platjoslu pārklājumu ES teritorijā, kā arī palielināt investīciju apjomu nākamās paaudzes sakaru tīklu attīstībā.

Universālais pakalpojums

2010.gada martā EK uzsāka sabiedrisko apspriešanu par universālā pakalpojuma principiem elektronisko sakaru nozarē. Pašreizējie noteikumi ir pieņemti 2002. gadā, un tie garantē Eiropas iedzīvotājiem piekļuvi publiskajiem telefona tīkliem un tādiem pakalpojumiem kā pamatpiekļuve internetam. Sabiedriskās apspriešanas, kas turpinājās līdz 2010.gada maijam, mērķis bija noskaidrot, vai noteikumi un universālā pakalpojuma definīcijas būtu atjaunināmas sakarā ar ciparu laikmetu un vai tie būtu attiecināmi arī uz platjoslas pakalpojumiem.

Publiskās konsultācijas galvenie jautājumi:

- vai nepieciešama universālā pakalpojuma koncepcijas pārskatīšana;
- kāda ir universālā pakalpojuma loma stratēģiskā mērķa – platjosla visiem – sasniegšanā (runājot ne tikai par platjoslas pārklājumu, bet arī par savienojuma ātrumiem);
- vai pašreizējais universālā pakalpojuma finansēšanas modelis būs ilgtspējīgs un objektīvs jaunajā ciparu vidē (*digital environment*).

EK plāno apkopot nozares informāciju, par to sagatavojot paziņojumu un, ja būs nepieciešams, tiks gatavots arī priekšlikums Direktīvas Nr.22/2002/EK grozījumiem.

Radiofrekvenču spektra pārvaldība

ES tiesiskā regulējuma izmaiņas elektronisko sakaru nozarē skārušas arī radiofrekvenču spektra pārvaldības jautājumus. Direktīva Nr.2009/140/EK paredz, ka tiks izstrādāta arī efektīvas radiofrekvenču spektra pārvaldības stratēģija, lai radītu vienotu Eiropas informācijas telpu un paredzētu stingrākus noteikumus attiecībā uz personām ar invaliditāti, tādējādi veidojot iekļaujošu informācijas sabiedrību. Radiofrekvenču spektra pārvaldība paliek dalībvalstu kompetencē, tomēr tiek uzsvērts, ka ar stratēģisko plānošanu, koordināciju un, ja vajadzīgs, saskaņošanu Eiropas Kopienas līmenī var palīdzēt nodrošināt to, ka spektra lietotāji var izmantot visas iekšējā tirgus priekšrocības un visā pasaulē efektīvi aizstāvēt ES intereses.

Pašreizējā radiofrekvenču spektra pārvaldības un sadalījuma sistēma pamatojas uz administratīviem lēmumiem, kas nav pietiekami elastīgi, lai pielāgotos tehnoloģiskajām un ekonomiskajām pārmaiņām, jo īpaši straujajai attīstībai bezvadu tehnoloģijas jomā un

⁵⁸ Commission Recommendation of [...] on regulated access to Next Generation Access Networks (NGA), http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecommlibrary/public_consult/nga/index_en.htm

pieaugošajam platjoslas pieprasījumam. Pārlietu atšķirīgā politika dažādās valstīs ir cēlonis lielākām izmaksām un zaudētām tirgus iespējām radiofrekvenču spektra lietotājiem, sadrumstalotība palēnina arī inovācijas tempus un kaitē iekšējam tirgum, patērētājiem un tautsaimniecībai kopumā.⁵⁹

2010.gadā plānots izstrādāt un pieņemt Radiofrekvenču spektra politikas programmu, kurā tiks definēti ES radiofrekvenču spektra pārvaldības stratēģiskie virzieni 2010. – 2015.gadam, iekļaujot arī nepieciešamību pēc radiofrekvenču spektra resursiem, lai sasniegtu vienu no ES mērķiem – attīstīt un padarīt visiem pieejamas ātrdarbīgas sakaru tehnoloģijas. Līdz ar Radiofrekvenču spektra politikas programmas īstenošanu, tiks īstenots arī ciparu dividendes rīcības plāns, ar kuru, lai gūtu iespējami labākos sociālekonomiskos ieguvumus, plānots organizēt vienotu rīcību ES ietvaros.

Kā būtiska iniciatīva radiofrekvenču spektra pārvaldības kontekstā tiek uzsvērtā elastīga radiofrekvenču spektra izmantošana, kas tiek uzskatīta par primāro konkurenci un inovācijas sekmējošo instrumentu Eiropas elektronisko sakaru tirgū. Šī iniciatīva ietver atļauju nodot vai iznomāt savas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības trešajām personām un tehnoloģiskās neitralitātes (jebkuras tehnoloģijas izmantošana) un pakalpojumu (jebkura pakalpojuma nodrošināšana) principa piemērošanu.

Radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību sekundārā tirdzniecība var kalpot kā elektronisko sakaru tirgus veicinošs faktors, sekmējot jaunu pakalpojumu attīstību, operatoru skaita palielināšanos un elastīguma un efektivitātes principu piemērošanu frekvenču pārvaldībā.

Direktīvā Nr.2009/140/EK noteikts dalībvalstu pienākums nodrošināt, ka uzņēmumi saskaņā ar radiofrekvenču izmantošanai izvirzītajiem nosacījumiem un valsts procedūrām var nodot vai iznomāt citiem uzņēmumiem individuālās tiesības izmantot radiofrekvences joslās, kuras identificējusi EK.⁶⁰

Frekvenču harmonizācija ES vienota elektronisko sakaru tirgus attīstībai ir otra būtiskākā iniciatīva. Izveidojot Eiropas līmeņa radiofrekvenču spektra pārvaldības modeli, tiks novērsta ierobežotas konkurences iespējamība, ko pašlaik aizsargā nacionālo tirgu regulējums. Regulatīvo barjeru atcelšana ir priekšnoteikums Eiropas līmeņa pakalpojumu attīstībai.

Ciparu dividende

Pārtraucot analogās televīzijas darbību, atbrīvojas frekvenču spektra resurss, ko paredzēts izmantot ciparu televīzijas zemes izplatīšanas tīkla tālākai attīstībai un paplašināšanai, kā arī jaunu pakalpojumu ieviešanai. Ciparu dividende ir frekvenču spektra ekonomija, kas izveidosies UHF (470 - 862 MHz) frekvenču joslā pēc pārejas uz ciparu televīziju. ES stratēģiskās nostādnes paredz, ka šī spektra ekonomija jāizmanto apraides attīstībai – programmu apjoma palielināšanai, mobilajai televīzijai un uztveršanai ar stacionārajiem uztvērējiem, HDTV un jaunu pakalpojumu ieviešanai (interaktīvā televīzija, video pēc pieprasījuma u.c.), kā arī platjoslas interneta piekļuves pakalpojumu attīstībai.

Nolīgumā ietvertā frekvenču spektra resursa izmantošanu ierobežos Latvijā un kaimiņvalstīs strādājošo analogās televīzijas staciju aizsardzības nodrošināšana, kas, saskaņā ar Nolīgumu, ir prioritāra. Pilns spektra resurss, kas paredzēts Nolīgumā, kļūs pieejams ciparu apraides tīkliem no 2015. gada 17. jūnija.

Sociālās un ekonomiskās priekšrocības, ko varētu dot pakalpojumi, kuri nākotnē darbosies ciparu dividendes radiofrekvenču spektrā, nevar pilnībā īstenot, kamēr nav atbrīvots analogajai apraidei iepriekš vai pašlaik izmantotais radiofrekvenču spektrs. Jāņem vērā arī tas,

⁵⁹ Direktīvas Nr.2009/140/EK 32.apsvērums.

⁶⁰ Direktīvas Nr.2009/140/EK 1.pants.

ka 790–862 MHz [800 MHz] frekvenču joslas izmantošana, izmantojot lieljaudas apraidi vienā dalībvalstī, varētu nopietni traucēt ciparu dividendes radiofrekvenču spektra daļas izmantošanu iespējamajiem jauniem lietojumiem kaimiņvalstīs, jo lieljaudas signāli izplatās lielā attālumā un var radīt kaitīgus traucējumus.

Lai izmantotu ciparu dividendi mobilajiem dienestiem, ir nepieciešama radiofrekvenču harmonizācija reģionālā mērogā. Šāda harmonizācija nesīs gan ekonomiskus, gan sociālus ieguvumus. 2010.gada 19.jūnijā EK Radiofrekvenču spektra politikas grupa apstiprināja priekšlikumus Radiofrekvenču spektra politikas programmai. Viens no prioritāriem mērķiem šajā programmā būs 470 - 862 MHz joslu harmonizācija un „atvēršana” elektronisko sakaru pakalpojumiem līdz 2015.gadam (vienlaikus dokumentā ir iekļauta atruna, kas nosaka, ka dalībvalstij, kas ir sadūrusies ar spektra koordinācijas problēmām ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis, vai dalībvalstij ir pamatoti tehniski šķēršļi minētā mērķa realizēšanai, ir tiesības atkāpties no 2015.gada termiņa). Pilnā apmērā ciparu dividende būs izmantojama tikai pēc analogās apraides pārtraukšanas Latvijā un kaimiņvalstīs. Nolīgums aicina pilnībā pabeigt pāreju uz ciparu apraidi līdz 2015.gada 17.jūnijam, bet EK aicina to veikt līdz 2012.gadam.

Funkcionālā nošķiršana

Saskaņā ar Direktīvā Nr.2009/140/EK noteikto, nolūkā veicināt konkurenci un novērst tirgus nepilnības saistībā ar produktu un pakalpojumu piekļuvi vairumtirdzniecības tirgum, kā ārkārtas pasākums var tikt noteikts pienākums vertikāli integrētiem uzņēmumiem nodot ar vairumtirdzniecības nodrošināšanu saistītās darbības neatkarīgi strādājošai uzņēmējdarbības vienībai. Šādai vienībai jānodrošina piekļuves produkti un pakalpojumi ar vienādiem nosacījumiem (arī attiecībā uz cenu un pakalpojumu līmeni) un termiņiem visiem uzņēmumiem, ieskaitot mātes uzņēmumu. Tomēr ir ļoti svarīgi nodrošināt to, ka, pieprasot funkcionālo nošķiršanu, tiek saglabāti faktori, kas rosina attiecīgo uzņēmumu ieguldīt tīkla attīstībā, un netiek radīta iespējama negatīva ietekme uz patērētāju labklājību.

Izņēmuma gadījumos funkcionālā nošķiršana var būt pamatots tiesiskās aizsardzības līdzeklis, ja vairākos attiecīgajos tirgos nav izdevies panākt faktiski nediskriminējošu attieksmi un ja ir mazas izredzes vai nav izredžu panākt infrastruktūras konkurenci pieņemamā laikā pēc tam, kad ir izmēģināts viens vai vairāki tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kuri iepriekš tika uzskatīti par piemērotiem.

Lai novērstu konkurences traucēšanu iekšējā tirgū, ierosinājumus par funkcionālo nošķiršanu iepriekš jāsaskaņo ar EK.

Vertikāli integrēts uzņēmums, kam ir būtiska ietekme tirgū, var veikt brīvprātīgu funkcionālo nošķiršanu, nododot lielu daļu vai visus savus vietējās piekļuves tīkla aktīvus atsevišķam tiesību subjektam, kas nav to īpašumā, vai izveidot atsevišķu uzņēmējdarbības vienību, lai visiem mazumtirdzniecības pakalpojumu sniedzējiem, tostarp šo uzņēmumu mazumtirdzniecības struktūrvienībām, nodrošinātu pilnīgi līdzvērtīgus piekļuves produktus. Pirms šādu darbību veikšanas nepieciešams informēt attiecīgo valsts pārvaldes iestādi, kurai jāizvērtē paredzamo darbību iespaids. Uzņēmumam noteikts pienākums arī informēt minēto iestādi par izmaiņām sākotnējos plānos, kā arī par nošķiršanas procesa rezultātu.

Saskaņotie numuri ar pievienoto sociālo vērtību

Saskaņā ar EK 2007.gada 15.februāra Lēmumu Nr. 2007/116/EK par valstu numuru sērijas, kas sākas ar 116, rezervēšanu saskaņotiem numuriem, kuri paredzēti saskaņotiem

pakalpojumiem ar sociālo vērtību⁶¹, dalībvalstis ir lūgtas rezervēt numurus „116” diapazonā pakalpojumiem ar sociālo vērtību (lēmums Latvijā ieviests ar Nacionālo numerācijas plānu⁶²). Šim numuram jābūt pieejamam visu dalībvalstu iedzīvotājiem, arī personām ar invaliditāti. Lēmums nenosaka dalībvalstīm pienākumu numuru ieviest praksē, bet nosaka, ka ir jāsniedz iespēja tādu saņemt. Numuru lietošanas tiesības elektronisko sakaru komersantam piešķir SPRK.

Latvijā šobrīd ir ieviesta viena „116” sērijas numura izmantošana praksē - Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis „116111”, kas tiek finansēts no valsts budžeta un kas nodrošina bērniem psiholoģisko palīdzību un atbalstu. Zvani uz tālruni ir bez maksas, zvanot gan no fiksētajiem, gan arī no mobilajiem tālruniem.

Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestāde (BEREC)

Lai turpmāk attīstītu elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu iekšējo tirgu, un stiprinātu Eiropas Regulējošo iestāžu grupu, 2009.gada 26.oktobrī tika panākta dalībvalstu, EK un Eiropas Parlamenta vienošanās izveidot valsts pārvaldes iestāžu konsultatīvo grupu elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu jomā – BEREC, kas oficiāli tika dibināta 2010.gada 28.janvārī.

BEREC turpina Eiropas Regulatoru grupas darbu, attīstot valsts pārvaldes iestāžu sadarbību un sadarbību starp valsts pārvaldes iestādēm un EK, lai visās dalībvalstīs nodrošinātu ES tiesiskā regulējuma saskaņotu piemērošanu elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem un tādējādi veicinātu iekšējā tirgus attīstību. BEREC sastāv no Regulatoru Padomes un Biroja. Regulatoru Padomē ir viens pārstāvis no katras dalībvalsts, kurš ir dalībvalstī izveidotā regulatora vadītājs vai norīkots augsta līmeņa pārstāvis, kurš, galvenokārt, atbild par elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu ikdienas darba pārraudzību. 2010.gada 31.maijā Transporta, telekomunikāciju un enerģētikas Ministru padome pieņēma lēmumu par BEREC biroja izvietojumu Rīgā.

1.4. Normatīvā vide

Elektronisko sakaru nozares politika Latvijā tiek realizēta ES kopējās politikas ietvaros.

ES politikas virzieni tiek iedalīti trīs galvenajās jomās un ir savstarpēji cieši saistīti:

- 1) Tirgus regulējums nosaka atsevišķu regulējumu signālu pārraidei un atsevišķu - saturam;
- 2) Informācijas sabiedrības sektora stimulēšana (aptver pētniecības, infrastruktūras, kā arī satura un pakalpojumu jomas);
- 3) Ieguvumu izmantošana aptver sabiedrisko pakalpojumu, sabiedrības un vides, kā arī e-komercijas jomas un nodrošina, ka ES tiek izmantotas visas tā priekšrocības, ko sniedz informācijas sabiedrība.

⁶¹ EK 2007.gada 15.februāra Lēmums Nr.2007/116/EC par valsts numuru sērijas, kas sākas ar 116, rezervēšanu saskaņotajiem numuriem, kuri paredzēti saskaņotajiem pakalpojumiem ar sociālo vērtību, OV L 49, 17.2.2007. Grozīts ar EK 2007.gada 29.oktobra Lēmumu Nr.2007/698/EK ar ko groza Lēmumu 2007/116/EK, pievienojot papildu rezervētus numurus, kas sākas ar 116, OV L 284, 30.10.2007.

Grozīts ar EK 2009.gada 30.novembra Lēmumu Nr.2009/884/EK ar ko groza Lēmumu 2007/116/EK, izveidojot papildu rezervētus numurus, kas sākas ar 116, OV L 317, 3.12.2009.

⁶² MK 25.08.2008. noteikumi Nr. 684 „Noteikumi par nacionālo numerācijas plānu”.

Papildus tam ES institūcijas ir definējušas svarīgākos politikas virzienus, kuru uzdevums ir sekmēt Eiropas ciparu tehnoloģiju infrastruktūru nodrošināšanu.

ES elektronisko sakaru un informācijas tehnoloģiju politikas virziens vērsts uz to, lai izmantotu iespējas, ko piedāvā visaptveroša informācijas sabiedrība, uzlabojot valsts un privātā sektora sniegtos pakalpojumus. Šis virziens aptver sabiedrisko pakalpojumu, sabiedrības un vides, kā arī e-komercijas jomas.

EK 2007. gada novembrī nāca klajā ar reformas priekšlikumu par tiesiskā regulējuma reformu elektronisko sakaru jomā. Reformas priekšlikums sastāvēja no trim tiesību aktiem, no kuriem pirmajā ietvertas izmaiņas Direktīvā Nr.2002/21/EK, Direktīvā Nr.2002/20/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvā Nr.2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu (piekļuves direktīva).⁶³ Atsevišķā tiesību aktu reformas priekšlikumā tika paredzēti grozījumi Direktīvā Nr.2002/22/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 12. jūlija Direktīvā Nr.2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju)⁶⁴ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 27.oktobra Regulā (EK) Nr.2006/2004 par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbildīgas par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā ("Regula par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā").⁶⁵ Trešais EK ierosinātais tiesību akts bija priekšlikums regulai, ar ko izveido jaunu Eiropas Elektronisko sakaru tirgus iestādi.⁶⁶

Reformas trīs galvenie mērķi: panākt efektīvāku radiofrekvenču spektra pārvaldību, nodrošināt, ka jomās, kurās regulējums ir nepieciešams, tas ir efektīvāks un vienkāršāks, kā arī pilnveidot elektronisko sakaru iekšējo tirgu.

2009.gada telekomunikāciju pārskata paketē ietvertu direktīvu ieviešanai plānots veikt grozījumus Elektronisko sakaru likumā un SPRK, balstoties uz Elektronisko sakaru likumā noteikto, veiks grozījumus savos izdotajos normatīvajos aktos, jo direktīvu ieviešana nacionālajā likumdošanā (arī sekundārajos tiesību aktos) ir jānodrošina līdz 2011.gada 25.maijam. Regulas piemērošanai nav nepieciešams izdarīt grozījumus spēkā esošajos normatīvajos aktos vai izstrādāt jaunus normatīvos aktus. Ja minētie pasākumi netiks veikti norādītajā termiņā, tad, saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību, EK ir tiesības vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar prasību pret dalībvalsti par direktīvas prasību savlaicīgu neieviešanu.

Izpildot saistības pret ES, 2004. - 2008.gada elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādņu pārskata periodā tika veikti direktīvu transponēšanas pasākumi, pieņemot grozījumus Elektronisko sakaru likumā.

Latvijas Republika ir ITU un CEPT dalībvalsts, Reģionālajā Sakaru padomē tai piešķirts novērotāja statuss. Latvijai ir saistoši starptautisko organizāciju pieņemtie lēmumi, ņemot vērā, ka daļa ES dokumentu tiek izstrādāti uz starptautisko organizāciju pieņemto dokumentu pamata. Latvijai ir saistoša ITU konvencija, kas ratificēta ar 2001.gada 21.marta

⁶³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva Nr.2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu (piekļuves direktīva), OV L 108, 24.4.2002.

⁶⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva Nr.2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju), OV L 201, 31.7.2002.

⁶⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 27.oktobra Regula (EK) Nr. 2006/2004 par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbildīgas par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā ("Regula par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā"), OJ L 364, 09.12.2004.

⁶⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar ko izveido Eiropas Elektronisko sakaru tirgus iestādi, COM(2007) 699.

likumu „Par Starptautiskās telekomunikāciju savienības konstitūciju, Starptautiskās telekomunikāciju savienības konvenciju un Papildprotokolu par strīdu obligātu nokārtošanu attiecībā uz Starptautiskās telekomunikāciju savienības konstitūciju, Starptautiskās telekomunikāciju savienības konvenciju un Administratīvajiem noteikumiem.”

1.5. 2004. - 2008.gada elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādnes noteiktie rīcības virzieni un to izpildes izvērtējums

2004. – 2008.gada elektronisko sakaru pamatnostādnes kā viens no rīcības virzieniem tika noteikts elektronisko sakaru nozares vienota regulējuma izstrādāšana. 2004.gada 1. decembrī tika pieņemts Elektronisko sakaru likums, ar ko nacionālajā likumdošanā tika pārņemtas 2002.gada telekomunikāciju pārskata paketes direktīvas.⁶⁷

Galvenās izmaiņas, ko ieviesa 2002.gada regulējums, ir šādas:

- izveidots elektronisko sakaru regulējums, kurā bez telekomunikāciju regulējuma ietverti arī jautājumi par radio un televīzijas apraidi, kabeļtelevīziju un internetu (bet ne par interneta saturu);
- panākta vienāda regulējoša pieeja telekomunikāciju tīkliem (fiksētiem un mobiliem) un apraides tīkliem (kabeļu, virszemes vai satelītu);
- pieaugusi EK loma regulatoru darbības koordinācijā un panākta lielāka regulēšanas harmonizācija;
- individuālā licencēšana aizstāta ar autorizāciju, nosakot autorizācijas ierobežojumus nacionālo resursu (numerācijas un frekvenču) nepietiekamības gadījumā;
- pieļauta radiofrekvenču spektra tālākpārdošana;
- uzlabota tirgu analīze;
- nodrošināta iespēja pārsūdzēt regulatoru lēmumus.

Elektronisko sakaru likuma 4. pantā atbildība par elektronisko sakaru nozares regulējošiem jautājumiem deleģēta SPRK. Ierobežoto resursu (numerācijas un frekvenču) pārvaldi nodrošina VAS ESD. Elektronisko sakaru likumā noteiktas atbildības un funkcijas starp SPRK un VAS ESD. SPRK izstrādāja noteikumus par numuru un frekvenču lietošanas tiesību piešķiršanu. Satiksmes ministrija izstrādāja MK 11.08.2008. noteikumus Nr.656 „Kārtība, kādā Elektronisko sakaru direkcija pārvalda numerāciju, izveidojot un uzturot numerācijas datubāzi”. Tika apstiprināti noteikumi par numerācijas plānu un frekvenču plānu, regulāri veikti frekvenču plāna grozījumi saskaņā ar CEPT, ITU un EK lēmumiem. SPRK kompetencē saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu ir arī tarifu politikas noteikšana.

2007. gada 19. decembrī tika apstiprināts SPRK lēmums Nr. 613, „Noteikumi par elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes prasībām un kvalitātes pārskatu iesniegšanas kārtību”, tādējādi izpildot 2004. - 2008. gada elektronisko sakaru nozares pamatnostādnes

⁶⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva Nr.2002/19/EK par piekļuvi elektronisko komunikāciju tīkliem un ar tiem saistītām iekārtām un to savstarpēju savienojumu (piekļuves direktīva), OV L 108, 24.4.2002.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva Nr.2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju), OV L 201, 31.7.2002.

Eiropas Kopienas Komisijas 2002.gada 16.septembra Direktīva Nr.2002/77/EK par konkurenci elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu tirgū, OV L 249, 17.09.2002.

Direktīva Nr.2002/20/EK, Direktīva Nr.2002/21/EK, Direktīva Nr.2002/22/EK.

noteikto rīcības virzienu - nodrošināt sniegto pakalpojumu kvalitāti. SPRK ik gadu publicē pakalpojumu kvalitātes pārskatus.

Izpildot rīcības virzienu par telekomunikāciju uzņēmumu ar būtisku ietekmi tirgū noteikšanu, SPRK, veicot elektronisko sakaru nozares tirgus analīzi, ir noteikusi komersantus, kuriem katrā konkrētajā tirgū ir atzīta būtiska ietekme. 2007.gadā stājās spēkā 17 SPRK lēmumi⁶⁸ par būtisku ietekmi elektronisko sakaru tirgos. 2008.gadā SPRK uzsāka elektronisko sakaru tirgus analīzes 2.apli.

Līdz ar Elektronisko sakaru likuma pieņemšanu, tika ieviests arī vispārējo atļauju režīms elektronisko sakaru nozarē.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem IKT nozares uzņēmumu skaitam pārskata periodā bijusi tendence pieaugt no 2160 uzņēmumiem 2004.gadā līdz 3109 uzņēmumiem 2007.gadā. Lai arī 2008.gadā uzņēmumu skaits ir nedaudz samazinājies (līdz 3078 uzņēmumiem), kopējā tendence vērtējama pozitīvi.

2007. gadā tika izveidota Datu drošības incidentu reaģēšanas vienība. Elektronisko sakaru likuma 19.panta pirmās daļas 16.punktā noteikts elektronisko sakaru komersanta pienākums veikt tehniskus un organizatoriskus pasākumus attiecībā uz elektronisko sakaru tīkla drošību tā lietotāju datu aizsardzībai, kā arī konkrēta elektronisko sakaru tīkla drošības apdraudējuma gadījumā informēt lietotājus par elektronisko sakaru tīkla lietošanas riskiem un pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem šo risku mazināšanai.

Kā viens no iepriekšējā perioda pamatnostādņu rīcības virzieniem tika noteikts ieviest zemes ciparu televīzijas un skaņas apraidi. 2008. gada 7.septembrī tika pieņemti MK noteikumi Nr. 714 „Kārtība, kādā tiek ieviesta elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu veidoto programmu apraide ciparformātā,” saskaņā ar kuriem Satiksmes ministrijai tika noteikts pienākums organizēt pretendentu atlasī un izvēlēties komersantu, kurš nodrošinās televīzijas programmu zemes apraidi ciparformātā. Minētajos MK noteikumos arī noteikts, ka pāreja no televīzijas programmu zemes apraides analogajā formātā uz televīzijas programmu zemes apraidi ciparformātā tiek pabeigta līdz 2011.gada 1.decembrim. Ar MK 2009.gada 17.februāra rīkojumu Nr. 115 „Par elektronisko sakaru komersanta apstiprināšanu televīzijas programmu zemes apraidei ciparformātā” par komersantu, kas nodrošinās televīzijas programmu zemes apraidi ciparformātā tika noteikta sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom”.

Saskaņā ar SPRK lēmumiem, universālā pakalpojuma saistības Latvijā pilda sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Lattelecom”, taču pašlaik nav izveidots universālā pakalpojuma finansēšanas mehānisms un, saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu, līdz universālā pakalpojuma fonda izveidošanai universālā pakalpojuma saistību izpildes radītos zaudējumus kompensē no valsts budžeta.

Pašlaik nav atrisināts jautājums par vienotu publisko valsts iestāžu radiotīkla ieviešanu. Tā risināšana atlikta līdz koncepcijas „Vienotas tehnoloģiskās platformas izveide 112 un pārējiem īso kodu lietotājiem, kas sniedz ārkārtas un neatliekamo palīdzību” apstiprināšanai.

Rīcības virziens par elektronisko sakaru nozares vēsturiskā mantojuma saglabāšanu izpilde atlikta, jo nav pieņemts lēmums par jaunizveidojamā Latvijas Sakaru muzeja un vēsturiskā arhīva finansējumu.

Pilns 2004. – 2009.gadā elektronisko sakaru nozarē pieņemto normatīvo aktu saraksts skatāms pielikumā.

⁶⁸ SPRK 2007.gada pārskats.

2. Elektronisko sakaru nozares politikas mērķi un pamatprincipi

Politikas mērķis:

Nodrošināt kvalitatīvu elektronisko sakaru pakalpojumu pieejamību visā Latvijas Republikas teritorijā, sekmējot investīcijām labvēlīgas regulējamās vides veidošanu un inovatīvu tehnoloģiju izmantošanu.

Politikas pamatprincipi:

Saskaņotības princips — elektronisko sakaru nozares politikas plānošana saskaņā ar augstākā līmeņa nacionālās plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm.

Interesešu saskaņotības princips – elektronisko sakaru nozares pārstāvju, pārvaldes un sabiedrības interesešu saskaņošana.

Sadarbības princips - atbildīgo institūciju sadarbība, arī attīstības plānošanas dokumentos izvirzīto uzdevumu izpildē un informācijas izplatīšanā par mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanu.

Politikas plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes princips - politikas plānošana pirms normatīvo aktu izdošanas un normatīvos aktu izstrādāšana, ņemot vērā attīstības plānošanas dokumentus.

Finansiālo iespēju princips – valsts budžeta iespēju ievērošana, risinot uzdevumus nosprausto mērķu sasniegšanai un izvērtējot esošos un prognozētos resursus.

Pakalpojumu pieejamības princips – vienlīdzīgas iespējas ikvienam piekļūt elektronisko sakaru pakalpojumiem.

Tehnoloģiskās un pakalpojumu neitralitātes princips – tehnoloģiski neitrāla un pakalpojumus nenosakoša tiesiskā regulējuma nodrošināšana, izņemot gadījumus, kad sabiedrības interesešu aizsardzībai var tikt noteikts citādāk.

3. Rīcības virzieni elektronisko sakaru nozares politikas mērķu sasniegšanai un esošo problēmu risināšanai

3.1. Sekmēt noteikta līmeņa elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitāti un uz galalietotāja vajadzībām orientētu pakalpojumu sniegšanu

1. Ir noteiktas elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes prasības un prasības elektronisko sakaru tīklu ierīkošanai un būvniecībai

Tirgū, kurā valda pilnvērtīga konkurence, ir jānodrošina, ka lietotājiem ir iespēja saņemt kvalitatīvu pakalpojumu. Tomēr konkrētos gadījumos var būt nepieciešams publiskos komunikāciju tīklos garantēt minimālo kvalitātes līmeni, lai novērstu pakalpojuma kvalitātes pazemināšanos, piekļuves bloķēšanu galalietotājam.

Lai ievērotu pakalpojuma kvalitātes prasības, elektronisko sakaru komersanti var piemērot procedūras, lai izmērītu un kontrolētu datu plūsmu konkrētā tīkla posmā nolūkā nepieļaut, ka attiecīgajā posmā datu plūsma ir maksimāla vai pārmērīga, kas var radīt tīkla pārslodzi un zemu veiktspēju. SPRK attiecīgi kontrolē šīs procedūras, lai nodrošinātu, ka tās neierobežo konkurenci, īpaši vēršoties pret diskriminējošu uzvedību.

SPRK nosaka minimālās pakalpojuma kvalitātes prasības elektronisko sakaru komersantiem, kas nodrošina publisko telefonu tīklus, lai panāktu, ka pakalpojumi un lietotnes, kas atkarīgi no tīkla, tiek nodrošināti ievērojot minimālos kvalitātes standartus. SPRK ir tiesības rīkoties, lai nepieļautu pakalpojumu kvalitātes pazemināšanos, tostarp datu plūsmas traucējumus un palēnināšanos, tādējādi kaitējot patērētājiem.

VAS ESD, savas kompetences ietvaros, saskaņo elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas projektus, par ko elektronisko sakaru komersanti veic maksājumu VAS ESD, kas ir pamatots ar attiecīgām izmaksām, un par to nosakot uz izmaksām balstītus maksājumu apmērus, kas jāsedz elektronisko sakaru komersantiem.

Uzdevumi:

- veikt grozījumus Elektronisko sakaru likumā, vienlaicīgi pārskatot arī VAS ESD funkcijas un nosakot VAS ESD pienākumu saskaņot elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas projektus, būvniecības jautājumu atstājot būvvalžu kompetencē;

- veikt grozījumus Krimināllikumā, nosakot atbildību par elektronisko sakaru infrastruktūras bojāšanu.

2. Ir precizēti līguma nosacījumi starp galalietotāju un elektronisko sakaru komersantu

Atkarībā no galiekārtām, abonentu līgumā ir norādāmi visi ierobežojumi, ko pakalpojumu sniedzējs piemēro iekārtu lietošanai, piemēram, izmantojot mobilos telefonus ar SIM kartes atslēgšanu (*SIM-locking*), un visi maksājumi par līguma laušanu – vienalga, pirms vai pēc līguma beigu datuma, par ko ir panākta vienošanās, arī visas izmaksas, ko uzliek, lai paturētu iekārtas.

Patērētājiem būtu jāsaņem informācija par to, kādas ir viņu tiesības lietot personisku informāciju abonentu sarakstos, un jo īpaši par tādu sarakstu mērķi vai mērķiem, kā arī tiesībām netikt iekļautiem publiski pieejamos abonentu sarakstos bez maksas.

Abonentu tiesības lauzt līgumu bez soda piemērošanas attiecas uz grozījumiem līgumu nosacījumos, ko nosaka elektronisko komunikāciju tīkla operatori un/vai pakalpojumu sniedzēji.

Nav pamatoti prasīt, ka elektronisko sakaru komersanti uzrauga to tīklos pārraidīto informāciju vai sāktu tiesvedību pret saviem klientiem šādas informācijas dēļ, kā arī nav noteikts, ka elektronisko sakaru komersanti par šo informāciju ir saucami pie atbildības.

Atbildību saistībā ar represīvām darbībām vai kriminālprocesa uzsākšanu nosaka Krimināllikums, ievērojot pamattiesības un pamatbrīvības, tostarp tiesības uz taisnīgu tiesu.

Uzdevums:

- grozīt Elektronisko sakaru likumu, kas precizētu komersanta līgumā ar galalietotāju ietveramo informāciju, tajā skaitā, attiecībā uz tīklu neitralitāti.

3. Universālā pakalpojuma saturs un saistību apmērs atbilst reālajai situācijai, galalietotāja vajadzībām un pieejamam finansējumam; ir izveidots universālā pakalpojuma finansējuma fonds

Nav pieļaujami ierobežojumi tehniskajiem līdzekļiem, ar kuriem nodrošina universālo pakalpojumu. Universālo pakalpojumu ir iespējams nodrošināt izmantojot kabeļu vai mobilo tehnoloģiju, kā arī nepastāv ierobežojumi attiecībā uz to, kuri elektronisko sakaru komersanti pilda daļu vai visas universālā pakalpojuma saistības.

Tehnoloģiju attīstība ir novedusi pie taksofonu skaita būtiska samazinājuma. Lai nodrošinātu tehnoloģisko neitralitāti un sabiedrības nepārtrauktu piekļuvi balss telefonijai, SPRK var uzlikt saistības nodrošināt ne tikai taksofonu pieejamību, bet arī vajadzības gadījumā šim nolūkam izveidot alternatīvus publiskās balss telefonijas piekļuves punktus.

Tehnoloģiju un tirgus attīstības rezultātā elektronisko sakaru tīklos arvien vairāk izmanto interneta protokola (IP) tehnoloģiju, un patērētājiem paveras arvien plašākas iespējas izvēlēties starp vairākiem konkurējošiem balss pakalpojumu sniedzējiem. Tāpēc ir nepieciešams paredzēt iespēju nošķirt universālā pakalpojuma saistības par pieslēguma publiskajam sakaru tīklam nodrošināšanu noteiktā atrašanās vietā un saistības par publiski pieejamu telefonpakalpojumu nodrošināšanu.

SPRK pieņem lēmumu, kuriem elektronisko sakaru komersantiem uzlikt universālā pakalpojuma saistības, ņemot vērā elektronisko sakaru komersanta spēju un vēlmi uzņemties visas universālā pakalpojuma saistības vai to daļu. Tas neliedz SPRK iespēju izraudzīšanās procesā iekļaut īpašus ar efektivitāti pamatotus nosacījumus, ietverot, piemēram, noteiktu ģeogrāfisko teritoriju vai universālā pakalpojuma sastāvdaļu grupēšanu.

Uzdevumi:

- pieņemt universālā pakalpojuma koncepciju un precizēt Elektronisko sakaru likumu;
- pieņemt un reizi divos gados pārskatīt lēmumus par universālā pakalpojuma grozu, universālā pakalpojuma pieejamību no cenas un ģeogrāfiskā viedokļa, universālā pakalpojuma sniedzēju (ja tas ir nepieciešams) un universālā pakalpojuma tīro izmaksu kompensāciju (ja tas ir nepieciešams).

4. Ir pārredzamu, atjauninātu un salīdzināmu tarifu pieejamība, kas ir būtisks elements patērētājiem tirgū, kurā valda pilnvērtīga konkurence un kurā pakalpojumus piedāvā vairāki elektronisko sakaru komersanti

Ņemot vērā to, ka pēdējos gados elektronisko sakaru tirgos ir bijusi vērojama spēcīga konkurences izaugsme, ir būtiski, lai *ex ante* regulatīvos pienākumus piemērotu vienīgi tad, ja nav pilnvērtīgas un ilgtspējīgas konkurences konkrētā tirgū.

Elektronisko sakaru pakalpojumu lietotājiem ir iespējams bez grūtībām salīdzināt dažādu tirgū piedāvāto pakalpojumu cenas, pamatojoties uz viegli pieejamā veidā publiskotu informāciju par tarifiem.

Lai atvieglotu cenu salīdzināšanu, SPRK elektronisko sakaru komersantiem, kam ir būtiska ietekme tirgū, uzliiek par pienākumu nodrošināt informācijas publisku pieejamību, piemēram, attiecībā uz tarifiem. Šāda iespēja ir pieejama bez maksas.

SPRK nodrošina piekļuvi informācijai par tarifu salīdzināšanas mehānismu, ja paši elektronisko sakaru komersanti šādu tarifu salīdzināšanas mehānismu nepiedāvā.

Uzdevumi:

- precizēt Elektronisko sakaru likuma normas, kas paredzētu, ka visi elektronisko sakaru komersanti, kam ir būtiska ietekme tirgū, piemērotu pabeigšanas tarifus, kas pamatoti uz izmaksām;
- precizēt Elektronisko sakaru likumu, kas paredz pienākumus un tiesības attiecībā uz informācijas salīdzināšanas iespēju.

5. Numura saglabāšanas pakalpojums ir viegli pieejams

Elektronisko sakaru tirgū, kur valda pilnvērtīga konkurence, numura saglabāšana ir galvenais faktors, kas patērētājiem atvieglo izvēli un veicina faktisku konkurenci, un tādēļ tā īstenojama pēc iespējas ātrāk, lai numurs tiktu funkcionāli aktivizēts vienas darba dienas laikā un lietotājs nezaudētu pakalpojumu ilgāk kā vienu darba dienu.

Uzdevums:

- precizēt Latvijas Republikas normatīvos aktus, kas ierobežo pakalpojuma pārtraukumu numura saglabāšanas procesā.

6. Ir izveidota vienota zvanītāja atrašanās vietas noteikšanas datu bāze

Tiešajiem lietotājiem ir iespēja izsaukt neatliekamās palīdzības dienestus un piekļūt tiem, izmantojot jebkura veida telefona pakalpojumus, ar ko nodrošina iespēju veikt balss izsaukumus ar numuru vai numuriem valsts vai starptautiskajā numerācijas plānā.

Lai uzlabotu iedzīvotāju aizsardzību, elektronisko sakaru komersantiem ir pienākums sniegt informāciju par izsaucēja atrašanās vietu. Elektronisko sakaru komersanti nodrošina, ka informācija par izsaucēja atrašanās vietu neatliekamās palīdzības dienestiem ir pieejama tiklīdz izsaukums pienāk attiecīgajā dienestā, neatkarīgi no izmantotās tehnoloģijas.

Uzdevums:

- piesaistot ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.4.1.apakšaktivitātes „Valsts nozīmes elektronisko sakaru tīklu izveide, attīstība un pilnveidošana” līdzekļus, uzlabot atrašanās vietas nodošanas un apstrādes tehnoloģisko risinājumu.

7. Ir attīstīta platjoslas infrastruktūra

Lai sasniegtu vēl Lisabonas stratēģijas mērķus, kas ir saistoši arī Latvijai, ir nepieciešams pienācīgi stimulēt ieguldījumus platjoslas tīklos, kas veicina inovācijas saistībā ar saturiski daudzveidīgiem interneta pakalpojumiem.

Lai gan platjoslas savienojumu skaits kopumā ir palielinājies (skat.1.nodaļu), piekļuvi dažādos reģionos ierobežo augstās izmaksas, ko izraisa zems iedzīvotāju blīvums un lieli attālumi.

Publiski ieguldījumi platjoslas tīklos ir veicami saskaņā ar nediskriminēšanas principu. Tādēļ valsts atbalsts ir piešķirams, izmantojot atklātas, pārredzamas un uz konkurenci balstītas procedūras.

Nākamās paaudzes tīklu regulējumam Latvijā jābūt balstītam uz:

- investīcijām labvēlīgas vides veidošanu;
- konkurences dažādo līmeņu analīzi dažādās ģeogrāfiskajās teritorijās;
- simetriskām tīkla piekļuves saistībām;
- brīviem komerciāliem līgumiem starp komersantiem, attiecībā uz tīkla piekļuvi;
- samērīgu tīkla piekļuves saistību piemērošanu tikai tad, ja nevar panākt komerciālu vienošanos par tīkla piekļuves nodrošināšanu atsevišķos reģionos.

Stratēģija „Eiropa 2020” paredz, ka līdz 2013.gadam jānodrošina platjoslas piekļuve visiem un līdz 2020.gadam jānodrošina piekļuve lielākam interneta ātrumam (30 Mbit/s un lielākam), vienlaikus nodrošinot, ka 50% vai vairāk Eiropas mājsaimniecību var abonēt interneta pieslēgumu ar ātrumu virs 100 Mbit/s.

Uzdevumi:

- piesaistot ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.3. apakšaktivitātes „Elektronisko sakaru pakalpojumu vienlīdzīgas pieejamības nodrošināšana visā valsts teritorijā” līdzekļus, attīstīt platjoslas infrastruktūru, kas ļautu visā Latvijas Republikas teritorijā izmantot internetu ar vidējo lejupielādes ātrumu vismaz 2 Mb/s un augšupielādes – 1Mb/s;

- izstrādāt platjoslu attīstības koncepciju, ietverot rīcības virzienus stratēģijā „Eiropa 2020” noteikto mērķu sasniegšanai.

8. Izveidots pilnvērtīgs mehānisms racionālai un efektīvai ierobežoto resursu izmantošanas nodrošināšanai

Radiofrekvences ir uzskatāmas par ierobežotu resursu, kam ir būtiska sabiedriska un tirgus vērtība.

Radiofrekvenču spektra lietotājiem ir iespējams izmantot labākās tehnoloģijas un pakalpojumus, kas izmantojami frekvenču joslās, kuras frekvenču plānā ir deklarētas kā pieejamas elektronisko sakaru pakalpojumiem (tehnoloģiju un pakalpojumu neitralitātes princips). Konkrētu tehnoloģiju un pakalpojumu noteikšana ir piemērojama tikai kā izņēmums, kas ir pienācīgi pamatots un ir regulāri pārskatāms.

Tā kā radiofrekvenču spektra sadalījums konkrētām tehnoloģijām vai pakalpojumiem ir izņēmums no tehnoloģiju un pakalpojumu neitralitātes principa un ierobežo brīvību izvēlēties piedāvāto pakalpojumu vai izmantoto tehnoloģiju, visiem priekšlikumiem par šādu sadalījumu jābūt pārredzamiem, un ir jārīko to sabiedriskā apspriešana.

Tehnoloģiskā progresa rezultātā mazinās kaitīgu traucējumu risks konkrētās frekvenču joslās, un tāpēc mazinās vajadzība iegūt individuālas izmantošanas tiesības. Regulatīva iejaukšanās notiek tikai tiktāl, cik vajadzīgs šādu traucējumu novēršanai.

Elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai radiofrekvenču spektra izmantošanas nosacījumi iekļaujami vispārējās atļaujas nosacījumos, ja vien, ņemot vērā spektra izmantošanu, aizsardzībai pret kaitīgiem traucējumiem, pakalpojuma kvalitātes nodrošināšanai, efektīvai spektra izmantošanas nodrošināšanai, nav vajadzīgas individuālas tiesības.

Lēmumi par individuālu tiesību piešķiršanas nepieciešamību ir pieņemami pārredzamā un samērīgā veidā.

SPRK ir pilnvarots panākt piešķirtā radiofrekvenču spektra faktisku izmantošanu un gadījumos, kad spektra resursi netiek izmantoti, rīkoties tā, lai novērstu izmantošanas tiesību uzkrāšanu, kas kavē konkurenci un traucē elektronisko sakaru tīklu attīstību un jaunu pakalpojumu ienākšanu tirgū.

Uzdevumi:

- precizēt Elektronisko sakaru likumu, lai nodrošinātu tehnoloģisko un pakalpojumu neitralitāti;

- pieņemt radiofrekvenču spektra joslu koplietošanas regulējumu, paredzot koplietojamo radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas nosacījumus un kontroles mehānismu;

- izveidot datu bāzi, kura saturēs informāciju par elektronisko sakaru komersantu radioiekārtām, kuras darbojas koplietošanas diapazonos;

- pieņemt uz izmaksām balstītus maksājumu apmērus par elektromagnētiskās

saderības nodrošināšanu.

3.2. Radīt nosacījumus inovatīvu tehnoloģiju izmantošanai

1. Ir noteikta frekvenču spektra joslu pieejamība nākamās paaudzes pakalpojumu attīstībai

Izslēdzot analogo apraidi, tiek atbrīvotas radiofrekvenču spektra joslas. Lemjot par ciparu dividendes izmantošanu, ir jānovērtē veiktās investīcijas pārejai uz ciparu apraidi.

Frekvenču spektra izmantošana ir pakārtota prasībām, kuras izriet no valsts sabiedrisko vajadzību nodrošināšanas, ekonomiskām interesēm un tirgus pieprasījuma.

Izņemot ciparu dividendi, šobrīd ir pieejami vairāki radiofrekvenču diapazoni : 1900MHz, 2100MHz, 2300MHz, 2600MHz, kuros var strādāt bezvadu platjoslas tehnoloģijas, bet ciparu dividendes (790-862 MHz) izmantošana, kā atzīmē *Groupe Speciale Mobile (GSM) Association*, varētu nodrošināt ietaupījumu infrastruktūras izveidē līdz 70%, kā rezultātā tiks nodrošināta bezvadu platjoslas tehnoloģijas pieejamība iedzīvotājiem.

Uzdevumi:

- pieņemt lēmumu par ciparu dividendes apjomu un tās izmantošanas nosacījumiem, pēc tam rīkojot izsoli;
- pieņemt lēmumu par tādu radiofrekvenču spektra joslu izmantošanu, kas ļautu attīstīt nākamās paaudzes pakalpojumus.

2. Ir attīstīts sekundāro radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tirgus

Elastīguma un efektivitātes interesēs SPRK atļauj spektra lietotājiem brīvi nodot vai iznomāt savas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības trešajām personām. SPRK, ņemot vērā tiesības nodrošināt spektra izmantošanu, atbilstoši rīkojas, lai panāktu to, ka tirdzniecības dēļ netiek traucēta konkurence, spektram paliekot neizmantotam.

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu, paredzams, ka par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām tiks piemērota ikgadēja valsts nodeva, ar mērķi veicināt efektīvu radiofrekvenču spektra izmantošanu. Nodevas ieviešanas rezultātā komersantiem, kas attiecīgo radiofrekvenču spektru izmanto efektīvi, kopējais maksājumu apmērs nepieaugs, bet komersantiem, kas attiecīgo radiofrekvenču spektru izmanto neefektīvi, maksājumu apmērs var pieaugt, tādējādi veicinot sekundāro radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tirgu un konkurenci.

Tehnoloģiju un pakalpojumu neitralitātes un tiesību normu, kas paredz spektra izmantošanas tiesību tirdzniecību, ieviešanai ir pieņemti pārejas noteikumi, tostarp pasākumi godīgas konkurences nodrošināšanai, jo jaunajā sistēmā daži spektra lietotājiem var pavērties iespēja konkurēt ar spektra lietotājiem, kuri spektra izmantošanas tiesības ir ieguvuši saskaņā ar daudz stingrākiem noteikumiem un nosacījumiem. Ja lietošanas tiesības ir piešķirtas, atkāpjoties no vispārējās atļaujas principiem vai saskaņā ar kritērijiem, kas nav objektīvi, pārredzami, samērīgi un nediskriminējoši, šādu lietošanas tiesību turētāju stāvoklis nedrīkstētu nepamatoti kaitēt viņu jaunajiem konkurentiem vairāk, nekā tas ir nepieciešams sabiedrības interešu aizsargāšanas mērķim (*general interest objective*).

SPRK nosaka individuālu lietošanas tiesību, kas nav nododamas tālāk, derīguma termiņu, ņemot vērā apstākli, ka tās ierobežo brīvu piekļuvi radiofrekvencēm. Ja individuālās lietošanas tiesībās ir iekļauts nosacījums par termiņa pagarināšanu, SPRK vispirms veic pārskatīšanu, kura ietver sabiedrisko apspriešanu, ņemot vērā tirgus, pārklājuma un tehnoloģiju attīstību.

Tā kā radiofrekvenču spektrs ir ierobežots resurss, ir regulāri jāpārskata elektronisko sakaru komersantiem piešķirtās individuālās lietošanas tiesības. Veicot šādu pārskatīšanu,

SPRK panāk līdzsvaru starp tiesību turētāja interesēm un vajadzību veicināt radiofrekvenču spektra tirdzniecības ieviešanu, kā arī spektra elastīgāku izmantošanu, iespējami vairāk izsniedzot vispārējas atļaujas.

Uzdevumi:

- pilnveidot Elektronisko sakaru likumā paredzētās normas, kas regulē sekundāro tirdzniecību.

3.3. Attīstīt valsts privāto elektronisko sakaru tīklu nepārtrauktai un efektīvai valsts pārvaldes funkcionēšanas nodrošināšanai

VPEST ir izveidots ar mērķi nodrošināt aizsargātās informācijas apriti valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī piekļuvi ES informācijas sistēmām. Šāda centralizācija tika izvēlēta, lai nodrošinātu vienotu pieeju pārraidāmās informācijas aizsardzībai. Šobrīd un nākotnē valsts pārvaldē arvien lielāku īpatvaru iegūs informācijas tehnoloģijas. No to spējas darboties arvien vairāk ir atkarīga ne tikai valsts pārvalde, bet arī sabiedrības drošība. VPEST nākotnes attīstība tiek vērsta uz informācijas pieejamību un tās drošu apriti valsts sektorā, it sevišķi valsts un sabiedrības drošības jomā. Lai to panāktu, tiks pilnveidota VPEST infrastruktūra, lai tas būtu noturīgāks pret dažādiem faktoriem (informācijas tehnoloģiju drošības incidenti, stihiskas nelaiemes, u.c.) nekā publiskie elektronisko sakaru tīkli.

Uzdevumi:

- Noteikt valsts pārvaldes funkciju izpildei nepieciešamās aizsargātās informācijas apstrādei nepieciešamos informācijas tehnoloģiju un elektronisko sakaru resursus un noteikt to nodrošināšanai izmantot VPEST;
- Noteikt VPEST lietotāju un nodrošinātāja tiesības un pienākumus (tikai attiecībā uz tiem VPEST lietotājiem, kuri izmanto VPEST saskaņā ar 1.punktā noteikto);
- Noteikt, ka VPEST atrodas valsts tiešā pārraudzībā;
- Nodrošināt, ka valsts pārvaldes funkciju izpildei nepieciešamās aizsargātās informācijas apstrādei nepieciešamie informācijas tehnoloģiju un elektronisko sakaru resursi tiek nodrošināti izmantojot VPEST.

3.4. Nodrošināt stabilu investīciju vidi

Lai nodrošinātu stabilu investīciju vidi elektronisko sakaru nozarē, kas ilgākā laika periodā nodrošinātu investīciju piesaisti un labumu gūšanu patērētājiem un sabiedrībai kopumā, nepieciešams nodrošināt, ka nozares komersantiem vai patērētājiem tieši vai netieši netiek uzliktas saistības, kas pārsniedz citās ES dalībvalstīs noteikto saistību līmeni, tādējādi nostādot Latvijas komersantus un patērētājus sliktākā situācijā nekā citu ES dalībvalstu personas.

Uzdevums:

- Satiksmes ministrijai regulāri sekot un iespēju robežās iebilst pret normatīvajiem aktiem vai iestāties pret administratīvo praksi, kas tieši vai netieši uzliek papildus pienākumus vai maksājumus elektronisko sakaru nozarei. Esošās administratīvās procedūras ir pēc iespējas jāatvieglo, mazinot administratīvo slogu.

4. Turpmākās rīcības plānojums

Turpmākās rīcības plānojums atspoguļots 3.tabulā.

3.tabula

Nr.	Pasākums	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1.Rīcības virziens - Sekmēt noteikta līmeņa elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitāti un uz galalietotāja vajadzībām orientētu pakalpojumu sniegšanu					
1.	Izstrādāt grozījumus Elektronisko sakaru likumā (abonenta līguma nosacījumi, rēķinu apstrīdēšana)	25.05.2011.	SM	SPRK	Esošā budžeta ietvaros
2.	Pieņemt koncepciju universālā pakalpojuma fonda izveidei	01.12.2012.	Saskaņā ar Ministru prezidenta rīkojumu	Saskaņā ar Ministru prezidenta rīkojumu	Esošā budžeta ietvaros
3.	Izstrādāt MK noteikumu projektu par ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.2.2.4.1. apakšaktivitātes „Valsts nozīmes elektronisko sakaru tīklu izveide, attīstība un pilnveidošana” īstenošanu	30.11.2010.	SM	VAS ESD	Esošā budžeta ietvaros
4.	Sagatavot konkursa nolikumu un izsludināt konkursu par ERAF fonda 3.2.2.4.1. apakšaktivitātes „Valsts nozīmes elektronisko sakaru tīklu izveide, attīstība un pilnveidošana” īstenošanai	30.01.2011.	SM	VAS ESD	Esošā budžeta ietvaros
5.	Realizēt ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.4.1. apakšaktivitāti „Valsts nozīmes elektronisko sakaru tīklu izveide, attīstība un pilnveidošana”	31.12.2013.	Saskaņā ar konkursa rezultātiem	SM, VAS ESD	ERAF finansējums 7 702 754,32 LVL
6.	Izstrādāt MK noteikumu projektu par ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.2.2.3. aktivitātes "Elektronisko sakaru pakalpojumu vienlīdzīgas pieejamības nodrošināšana visā valsts teritorijā (platjoslu tīkla attīstība)" īstenošanu	01.11.2010.	SM	-	Esošā budžeta ietvaros
7.	Realizēt ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.3. aktivitāti "Elektronisko sakaru pakalpojumu vienlīdzīgas pieejamības nodrošināšana visā valsts teritorijā (platjoslu tīkla attīstība)"	31.12.2011.	Saskaņā ar konkursa rezultātiem	SM	ERAF finansējums 13 485 978,74 LVL
8.	Izstrādāt platjoslu attīstības koncepciju, ietverot rīcības virzienus stratēģijā „Eiropa 2020” noteikto mērķu sasniegšanai	01.01.2013.	SM	-	Esošā budžeta ietvaros

9.	Grozījumi Elektronisko sakaru likumā (Direktīvu 2009/136/EC un 2009/140/EC ieviešana)	25.05.2011.	SM	SPRK	Esošā budžeta ietvaros
10.	Grozījumi Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumā (Direktīvas 2009/136/EC ieviešana)	25.05.2011.	SM	DVI, RAPLM	Esošā budžeta ietvaros
11.	Ministru kabineta noteikumu projekts „Elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas un būvniecības kārtība”	31.12.2010.	SM	VAS ESD, EM	Esošā budžeta ietvaros
12.	Sagatavot grozījumus Krimināllikumā, nosakot atbildību par elektronisko sakaru infrastruktūras bojāšanu	01.01.2011.	SM	VAS ESD	Esošā budžeta ietvaros
13.	Pieņemt radiofrekvenču spektra joslu koplietošanas regulējumu, paredzot koplietojamo radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas nosacījumus	01.01.2012.	SM	RAPLM, VAS ESD	Esošā budžeta ietvaros
14.	Pieņemt lēmumu par datu bāzes izveidošanu, kura saturēs informāciju par radioiekārtām, kuras darbojas koplietošanas diapazonos	01.01.2014.	SM	VAS ESD SPRK	Esošā budžeta ietvaros
15.	Pieņemt uz izmaksām balstītus maksājumu apmērus par elektromagnētiskās saderības nodrošināšanu	01.09.2010.	SM	VAS ESD	Esošā budžeta ietvaros
2. Rīcības virziens - Radīt nosacījumus inovatīvu tehnoloģiju izmantošanai					
1.	Izstrādāt MK noteikumu projektu „Par ikgadējo valsts nodevu par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām”	01.01.2011.	SM	RAPLM, VAS ESD, SPRK	Esošā budžeta ietvaros
2.	Izstrādāt grozījumus MK noteikumos attiecībā uz radiofrekvenču spektra joslām, kuru efektīvas izmantošanas labad ir nepieciešams ierobežot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu (ciparu dividendes izmantošana)	01.12.2015. (vai ātrāk ja ES ārējās robežvalstis pieņem lēmumu līdz noteiktajam gala termiņam)	RAPLM	SM, VAS ESD, SPRK	Esošā budžeta ietvaros
3.	Pieņemt lēmumu par ciparu dividendes apjomu un citiem diapazoniem, kas izmantājami nākamās paaudzes pakalpojumu attīstībai to izmantošanas nosacījumiem, pēc tam rīkojot izsoli	01.01.2014.	RAPLM	SPRK	Esošā budžeta ietveros
3. Rīcības virziens - Attīstīt un stiprināt valsts privāto elektronisko sakaru tīklu nepārtrauktai un efektīvai valsts pārvaldes funkcionēšanas nodrošināšanai					
1.	Noteikt valsts pārvaldes funkciju izpildei nepieciešamās aizsargātās informācijas apstrādei nepieciešamos informācijas tehnoloģiju un elektronisko sakaru	01.06.2011.	SM	VAS LVRTC	Esošā budžeta ietvaros

	resursus un noteikt to nodrošināšanai izmantot VPEST				
2.	Noteikt VPEST lietotāju un nodrošinātāja tiesības un pienākumus (tikai attiecībā uz tiem VPEST lietotājiem, kuri izmanto VPEST saskaņā ar 1.punktā noteikto)	01.09.2011.	SM	VAS LVRTC	Esošā budžeta ietvaros
3.	Noteikt, ka VPEST atrodas valsts tiešā pārraudzībā	01.06.2011.	SM	VAS LVRTC	Esošā budžeta ietvaros
4.	Nodrošināt, ka valsts pārvaldes funkciju izpildei nepieciešamās aizsargātās informācijas apstrādei nepieciešamie informācijas tehnoloģiju un elektronisko sakaru resursi tiek nodrošināti izmantojot VPEST	01.01.2015.	SM	VAS LVRTC	Esošā budžeta ietvaros

5. Politikas rezultāti, darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji to sasniegšanai

Politikas rezultāti, darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji to sasniegšanai norādīti 4. tabulā.

4.tabula

Politikas definētais mērķis/ apakšmērķis	Mērķis			
	Nodrošināt kvalitatīvu un ērtu elektronisko sakaru pakalpojumu pieejamību visā Latvijas Republikas teritorijā.			
Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	2009.gads	2012.gads	2016.gads
Uzlabota piekļuve elektronisko sakaru pakalpojumiem	Iedzīvotāji, kuri regulāri (vismaz reizi nedēļā) lieto internetu (% no iedzīvotāju kopskaita*)	60.9	70.0	85.0
Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs			
1.Rīcības virziens - sekmēta noteikta līmeņa elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitāte un uz galalietotāja vajadzībām orientētu pakalpojumu sniegšana				
1.1. Universālā pakalpojuma saturs un saistību apmērs atbilst reālajai situācijai, galalietotāja vajadzībām; ir izveidots universālā pakalpojuma finansējuma fonds un līdz tā izveidošanai universālā pakalpojuma saistību izpildes radītos zaudējumus kompensē no valsts budžeta	Konkurss universālā pakalpojuma sniegšanai	Nav rīkots	Ir rīkots	Ir rīkots
1.2. Pārredzamu, atjauninātu un salīdzināmu tarifu pieejamība ir būtisks elements patērētājiem tirgū, kurā valda pilnvērtīga konkurence un kurā pakalpojumus piedāvā vairāki elektronisko sakaru komersanti	Ir pieejami interaktīvi gidi, kas satur tarifu informāciju, lai lietotājs var veikts neatkarīgu novērtējumu	Nav pieejami	Ir pieejami	Ir pieejami
1.3. Numura saglabāšanas pakalpojums ir viegli pieejams	Dienu skaits, kas nepieciešams numura saglabāšanas pakalpojuma nodrošināšanai	10	1	1
1.4. Ir izveidota vienota zvanītāja atrašanās vietas noteikšanas datu bāze	Realizēts ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.4.1.apakšaktivitātes „Valsts nozīmes elektronisko sakaru tīklu izveide, attīstība un pilnveidošana” projekts	Nav	Ir	Ir

	Atrašanās vietas dati neatliekamās palīdzības dienestiem tiek nodoti automātiski, tiklīdz ārkārtas zvans nonāk attiecīgajā dienestā	Pull metode (pēc pieprasījuma)	Push metode (automātiski)	Push metode (automātiski)
	Nodrošināta eCall ierīču raidīto datu vai balss uztveršana	-	-	Jā
1.5. Attīstīta platjoslas infrastruktūra	Realizēts ERAF darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.3. apakšaktivitātes „Elektronisko sakaru pakalpojumu vienlīdzīgas pieejamības nodrošināšana visā valsts teritorijā” projekts	-	Jā	Jā
	Fiksēto platjoslas pieslēgumu skaits uz 100 cilvēkiem (%)	17.4	20.0	25.0
	Mobilo platjoslas pieslēgumu īpatsvars uz 100 cilvēkiem (%)	8	15.0	30.0
1.6. Izveidots pilnvērtīgs mehānisms racionālas un efektīvas ierobežoto resursu izmantošanas nodrošināšanai	Izveidota datu bāze, kura satur informāciju par radioiekārtām, kuras darbojas koplietošanas diapazonos	Nav	Nav	Ir
2. Rīcības virziens - radīti nosacījumi inovatīvu tehnoloģiju izmantošanai				
2.1. Frekvenču spektra joslu pieejamība nākamās paaudzes pakalpojumu attīstībai.	Ir piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības 2500-2690MHz darbībai visā Latvijas teritorijā	Nav	Nav	Ir
	Radiofrekvenču joslās 790-862 MHz izmanto bezvadu ciparu tehnoloģijas	Nē	Jā	Jā
	Izslēgt no radiofrekvenču plāna nepamatotus ierobežojumus radiofrekvenču izmantošanai nākamās paaudzes pakalpojumu attīstībai	-	Jā	Jā
2.2. Attīstīt sekundāro radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tirgu	Radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības ir iespējams pārdot citam komersantam	Nē	Jā	Jā

3. Rīcības virziens - Valsts privātais elektronisko sakaru tīkls kā atbalsts nepārtrauktai un efektīvai valsts pārvaldes funkcionēšanai				
VPEST nodrošina nepārtrauktu un efektīvu valsts pārvaldes funkcionēšanu	Valsts pārvaldes funkcionēšanai vitāli svarīgie informācijas tehnoloģiju un elektronisko sakaru resursi, ko nodrošina izmantojot VPEST (% no kopējā skaita)	-	50%	100%

* Avots: LR Centrālā statistikas pārvalde

6. Ietekmes uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem novērtējums

Elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādnēs noteikto politikas mērķu īstenošanai paredzēto pasākumu izpilde tiks īstenota atbildīgo un iesaistīto institūciju budžeta ietvaros.

Pamatnostādņu 4.nodaļas 1.rīcības virziena 5. punktā noteiktā aktivitāte tiks realizēta Eiropas Reģionālās attīstības fonda darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.4.1.apakšaktivitātes „Valsts nozīmes elektronisko sakaru tīklu izveide, attīstība un pilnveidošana” ietvaros un 7. punktā noteiktā aktivitāte tiks realizēta 3.2.2.3.apakšaktivitātes „Elektronisko sakaru pakalpojumu vienlīdzīgas pieejamības nodrošināšana visā valsts teritorijā (platjoslas tīkla attīstība)” ietvaros.

7. Pārskatu sniegšanas un novērtēšanas kārtība

Satiksmes ministrija līdz 2016.gada 1.decembrim iesniedz noteiktā kārtībā MK pārskatu par pamatnostādņu īstenošanu.

8. Pamatnostādņu sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem

Latvijas Republikas elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādnes 2011. – 2016.gadam sagatavotas, balstoties uz prioritātēm, kas noteiktas šādos politikas plānošanas dokumentos:

1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (apstiprināta Saeimā 2010.gada 10.jūnijā);
2. Latvijas stratēģiskās attīstības plāns 2010.-2013.gadam (apstiprināts ar MK 2010.gada 9.aprīļa rīkojumu Nr.203);
3. Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.–2013. gadam (apstiprināts ar MK 29.10.2007. rīkojumu Nr. 669 „Par Valsts stratēģisko ietvardokumentu”);
4. Darbības programma „Infrastruktūra un pakalpojumi” (apstiprināta ar MK 07.02.2008. rīkojumu Nr. 52 „Par darbības programmu "Infrastruktūra un pakalpojumi"");
5. Darbības programmas papildinājums (apstiprināts ar MK 29.04.2008. rīkojumu Nr. 236 "Par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma apstiprināšanu");
6. Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2006.-2013.gadam (apstiprināts ar MK 19.07.2006. rīkojumu Nr.542 „Par Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnēm 2006.–2013.gadam”);
7. Rīgas reģiona attīstības programma (2005. – 2011. gadam);
8. Kurzemes reģiona attīstības programmas projekts (2005. – 2020. gadam);
9. Latgales attīstības plāns (2003. – 2010. gadam);
10. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma (2007. – 2013. gadam);
11. Zemgales plānošanas reģiona attīstības stratēģija (2008. – 2014. gadam).

Šis Politikas plānošanas dokuments izstrādāts, ievērojot to, ka 2008. gadā noslēdzās Latvijas Republikas elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādnes 2004.-2008. gadam īstenošanas programmas (apstiprinātas ar MK 2005. gada 21. aprīļa rīkojumu Nr. 255 „Par Latvijas Republikas elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādņu 2004.–2008. gadam

īstenošanas programmu”) darbības termiņš un nepieciešams noteikt plānošanas nostādnes nākamajam plānošanas periodam. Līdz ar politikas plānošanas dokumentu apstiprināšanu MK, elektronisko sakaru politikas plāns 2004.-2008. gadam uzskatāms par daļēji izpildītu.

2004. - 2009. gadā pieņemtie normatīvie akti

1. Elektronisko sakaru likums, spēkā esošs no 01.12.2004.
2. MK 19.04.2005. noteikumi Nr. 276 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra sadalījumu, radiosakaru veidiem un iedalījumu radiosakaru sistēmām, kā arī par radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas vispārīgajiem nosacījumiem”.
3. MK 23.08.2005. noteikumi Nr. 622 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra joslām, kuru efektīvas izmantošanas labad ir nepieciešams ierobežot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu komercdarbībai elektronisko sakaru nozarē”.
4. MK 06.06.2006. noteikumi Nr. 453 „Noteikumi par radiofrekvenču piešķiruma lietošanas atļaujām”, 20.03.2007.
5. MK 19.12.2006. noteikumi Nr. 1013 „Noteikumi par izsaucēja atrašanās vietas datu noteikšanu, apstrādi, uzturēšanu un nodošanu”.
6. MK 21.08.2007. noteikumi Nr. 561 „Radioiekārtu un elektronisko sakaru tīkla galiekārtu atbilstības novērtēšanas, izplatīšanas un lietošanas kārtība”.
7. MK 11.09.2007. noteikumi Nr. 619 „Noteikumi par zudušu identificējamu elektronisko sakaru galiekārtu centralizētas datubāzes veidošanu, uzturēšanu un izmantošanu, kā arī šādu galiekārtu izmantošanas iespējas pārtraukšanu un atjaunošanu”.
8. MK 04.12.2007. noteikumi Nr. 820 „Kārtība, kādā pirmstiesas izmeklēšanas iestādes, operatīvās darbības subjekti, valsts drošības iestādes, prokuratūra un tiesa pieprasa un elektronisko sakaru komersants nodod saglabājamus datus, kā arī kārtība, kādā apkopo statistisko informāciju par saglabājamo datu pieprasījumiem un to izsniegšanu”.
9. MK 28.04.2008. noteikumi Nr. 303 „Radioamatieru radiostaciju būvēšanas, ierīkošanas un lietošanas, kā arī radioamatiera apliecības saņemšanas kārtība”.
10. MK 25.08.2008. noteikumi Nr. 684 „Noteikumi par nacionālo numerācijas plānu”.
11. MK 11.08.2008. noteikumi Nr. 656 „Kārtība, kādā Elektronisko sakaru direkcija pārvalda numurus, izveidojot un uzturot numuru datubāzi”.
12. MK 07.09.2008. noteikumi Nr. 714 „Kārtība, kādā tiek ieviesta elektronisko sabiedrības saziņas līdzekļu veidoto programmu apraide ciparformātā”.
13. MK 12.05.2009. noteikumi Nr.431 „Noteikumi par augstākā līmeņa domēna “.lv” reģistra turētāja noteikšanas kārtību, prasībām un to izpildes uzraudzību”.
14. MK 11.08.2009. noteikumi Nr.892 „Noteikumi par numerācijas lietošanas tiesību ikgadējo valsts nodevu”.
15. MK 06.10.2009. noteikumi Nr.1151 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra joslu sadalījumu radiosakaru veidiem un iedalījumu radiosakaru sistēmām, kā arī par radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas vispārīgajiem nosacījumiem (Nacionālais radiofrekvenču plāns)”.
16. „Noteikumi par privātā elektronisko sakaru tīkla pieslēgšanu publiskajam elektronisko sakaru tīklam”, apstiprināti ar SPRK 18.05.2005. lēmumu Nr.111.
17. „Noteikumi par atsaistītu piekļuvi abonentiņijai”, apstiprināti ar SPRK 08.06.2005. lēmumu Nr.135.
18. „Operatora izvēles pakalpojuma vai operatora iepriekšējas izvēles pakalpojuma nodrošināšanas noteikumi”, apstiprināti ar SPRK 08.06.2005. lēmumu Nr.139.
19. „Noteikumi par nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu”, apstiprināti ar SPRK 15.06.2005. lēmumu Nr.143.
20. „Kārtība par speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu elektronisko sakaru komersantiem”, apstiprināta ar SPRK 17.05.2006. lēmumu Nr.120.

21. „Noteikumi par elektronisko sakaru komersanta piedāvāto elektronisko sakaru pakalpojumu aprakstu un lietošanas noteikumu publisku pieejamību”, apstiprināti ar SPRK 25.05.2006. lēmumu Nr.119.

22. „Noteikumi par abonenta rēķina detalizācijas pamatlīmeni”, apstiprināti ar SPRK 08.11.2006. lēmumu Nr.275.

23. „Noteikumi par visaptveroša telefona uzziņu dienesta un visaptveroša abonentu saraksta nodrošināšanu”, apstiprināti ar SPRK 28.02.2007. lēmumu Nr. 40.

24. „Kārtība, kādā izskata iesniegumu par taksofonu skaita samazināšanu”, apstiprināti ar SPRK 28.03.2007. lēmumu Nr. 89.

25. „Noteikumi par universālo pakalpojumu elektronisko sakaru nozarē”, apstiprināti ar SPRK 30.05.2007. lēmumu Nr. 152.

26. „Noteikumi par strīdu izskatīšanas kārtību elektronisko sakaru nozarē”, apstiprināti ar SPRK 30.05.2007. lēmumu Nr. 154.

27. „Numura saglabāšanas pakalpojuma nodrošināšanas noteikumi”, apstiprināti ar SPRK 10.10.2007. lēmumu Nr.425.

28. „Vispārējās atļaujas noteikumi”, apstiprināti ar SPRK 12.12.2007. lēmumu Nr.599.

29. „Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību”, apstiprināti ar SPRK 06.06.2008. lēmumu Nr. 206.

30. „Noteikumi par vispārējās atļaujas noteikumu pārkāpumiem”, apstiprināti ar SPRK 17.09.2008. lēmumu Nr. 293.

31. „Noteikumi par konsultāciju kārtību ar tirgus dalībniekiem”, apstiprināti ar SPRK 17.09.2008. lēmumu Nr. 297.

32. „Noteikumi par elektronisko sakaru komersantu reģistrēšanu un elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu sarakstu”, apstiprināti ar SPRK 12.11.2008. lēmumu Nr.425.

33. „Noteikumi par pamatpiedāvājumā iekļaujamo informāciju un publicēšanu”, apstiprināti ar SPRK 21.01.2009. lēmumu Nr.11.

34. „Noteikumi par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām”, apstiprināti ar SPRK 01.07.2009. lēmumu Nr.192.

35. „Noteikumi par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai iesniedzamo informāciju”, apstiprināti ar SPRK 11.11.2009. lēmumu Nr.1/5.

36. „Noteikumi par elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes prasībām un kvalitātes pārskatu iesniegšanas kārtību”, apstiprināti ar SPRK 07.12.2009. lēmumu Nr.1/11.

Satiksmes ministrs

K. Gerhards

Vīza:

Valsts sekretārs

A.Matīss

24.08.2010 09:20

13 551

Z.Kanberga, 67028109

zita.kanberga@sam.gov.lv